Zasavski TEDNIK

Izdaja »Zasavski tednik« v Trbovljah. — Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Stane Šuštar. — Naslov uredništva in uprave: »Zasavski tednik«, Trbovlje I, Trg revolucije 26. — Telefon št. 91. — Račun pri Komunalni banki Trbovlje 609-70-1-146. — List izhaja vsak petek. — Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din, mesečna 40 din. Cena izvoda v kolportaži 10 din. — Tiska tiskarna Časopisnega podjetja »Slov. poročevalec« v Ljubljani. — Rokopisi, ki morajo biti v uredništvu najkasneje vsak torek, se ne vračajo.

Štev. 42 TRBOVLJE, 17. oktobra 1958 Leto XI

7 dni po svetu

Smo pač v letu velikanskega vzpona sodobne tehnike. Sputniki, Wanguardi, Pionirji in drugi zemeljski sateliti potujejo v vesolje kot včasih ljudje čez veliko lužo. Tokrat so se izkazali Američani, ki so pred dnevi izstrelili na mesec svojega »Pionirja«.

ALI BO DOSEGEL LUNO?

tako se zdaj sprašujejo znanstveniki, ker so ugotovili, da se hitrost rakete vedno manjša. Zato menijo, da bo »Pionir« ostal v območju zemljine privlačnosti. Zdaj se znanstveniki vprašujejo, kako bo dejansko končala raketa. Po zaslugah močnih aparatov oddaja »Pionir« zelo pomembne podatke o vesolju. Znanstveniki pa ne vedo, kako naj vžgo četrto raketo in zadnjo stopnjo rakete. Četrto stopnjo rakete bi morali po radiu vžgati v noči od ponedeljka na torek, v trenutku, ko bi moral biti »Pionir« 80.000 km daleč od lune. Počakati bomo torej morale še nekaj dni, da bomo morda priča velikega dogodka.

OBISK INDONEZIJSKEGA DRŽAVNIKA

V ponedeljek je prispel na povabilo naše vlade v Jugoslavijo predsednik vlade indonezijske republike Džuanda Kartavidžaja. V naši deželi bo ostal deset dni. Visokega gosta so na beograjski železniški postaji sprejeli podpredsednik Izvršnega sveta tovariš Edvard Kardelj in druge visoke jugoslovanske osebnosti. Indonezijski premier bo med bivanjem v naši deželi sprejet pri predsedniku republike tovarišu Titu, razen tega pa bo imel uradne razgovore tudi s tovarišem Edvardom Kardeljem in drugimi jugoslovanskimi državniki.

NEHRU O ALŽIRU IN TAJVANU

Predsednik indijske vlade Nehru je pred dnevi izrazil upanje, da bo Francija začela pogajanja s svobodno alžirsko vlado o neodvisnosti Alžirije. Nehru je na sestanku z novinarji rekel, da se Indija že več let zavzema za alžirsko neodvisnost. Nehru je poudaril, da je indijska vlada vedno menila, da je treba neodvisnost Alžirije doseči z miroljubnimi sredstvi, in da so indijske simpatije na strani narodnega gibanja. Potem je premier Nehru ponovil stališče Indije nasproti tajvanski krizi in pripomnil, da je treba spor za Kvemoj in Macu urediti miroljubno. Dejal je tudi, da ves svet priznava, da pripadata ta dva otoka LR Kitajski.

ITALIJANSKI OBISK V KAIRU

Včeraj je prispel na uradni obisk v ZAR italijanski premier Fanfani. Tam ostane štiri dni in bo imel uradne razgovore s predstavniki ZAR o položaju na Srednjem vzhodu kakor tudi o odnošajih med Italijo in ZAR. Opazovalci v Kairu menijo, da bodo še posebej razpravljali o gospodarskih stikih med obema deželama in o italijanski manjšini v Egiptu. Zvedelo se je namreč, da je Italija že pred nekaj časa zahtevala od Egipta, naj nudi določene olajšave glede izvoza kapitala tistih Italijanov, ki dokončno zapuščajo Egipt. Pred napadom na Egipt je tamkaj živelo več kot 60.000 Italijanov, danes pa jih je polovico manj. Diplomatski opazovalci pa sodijo, da je obisk italijanskega predsednika tudi v tesni zvezi z notranjim položajem v Italiji. Ti krogi menijo, da želi Fanfani ublažiti vtis zaradi ustanavljanje oporišč za teledirigirane izstrelke.

VREME

Nestalno vreme s pogostnimi padavinami, hkrati pričakujemo v teh dneh tako močno ohladitev, da je možen sneg do nižin. Razjasnitve ne bodo trajale več kot tri dni.

TOVARIŠ TITO JE GOVORIL OB DOGRADITVI METALURŠKEGA KOMBINATA V ZENICI

Lepšim dnem naproti

NAŠE LJUDSTVO JE Z VELIKIM ZANIMANJEM POSLUŠALO GOVOR TOVARIŠA TITA, KI GA JE IMEL MINULO NEDELJO V SRCU LJUDSKE REPUBLIKE BOSNE IN HERCEGOVINE, V — ZENICI — OB PRILIKI OTVORITVE VELIKEGA METALURŠKEGA OBRATA. TOV. TITO JE GOVORIL O NAŠIH NOTRANJIH PROBLEMIH IN NEKATERIH ZUNANJEPOLITIČNIH VPRAŠANJIH IN POVEDAL, DA JE MIR ODVISEN OD JAVNEGA MNENJA VSEGA SVETA.

Potem ko je tovariš Tito uvodoma spregovoril o uspehih naše socialistične graditve in poudaril, da smo v bore desetih letih postali močno industrializirana država, ki ima vse pogoje za nadaljnji napredek, je še dejal, kako važno je, da težimo za povečanjem delovne storilnosti, od katere je odvisen življenjski standard. O plačnem sistemu pa je dejal:

Težave imamo tudi glede plačnega sistema. Ta sistem še vedno ni tak, kakršen bi moral biti. Zato si zdaj prizadevamo urediti ta plačni sistem, ki je zelo zamotana stvar prav spričo razlik v posameznih podjetjih. Treba je opraviti kategorizacijo in urediti ostala zamotana vprašanja, da bi dosegli, da bi naši delavci dobivali ustrezno nagrado za svoje delo, to se pravi, da bi bili nagrajeni po svojih zaslugah in po svojih naporih. Za to zdaj delamo, in to vprašanje moramo čimprej urediti. Ne morem reči, da bomo to lahko dosegli naenkrat, ni pa dvoma, da bomo postopoma omogočili delavcem, da bodo prišli do svojega zasluženega zaslužka. Nekateri tovariši menijo, da bi bilo treba dajati nagrade po delovnih mestih, po kvalifikaciji in podobno. Drugi, tudi jaz sem med njimi, pa menijo, da je bolje delavce kategorizirati po panogah in določiti povprečje za vsako vrsto in delavce po tem nagrajevati.

Ko je tovariš Tito govoril o potrebi varčevanja, je poudaril, da smo o tem že često govorili, vendar pa moramo danes tu prav tako reči, da v mnogih krajih premalo mislijo na varčevanje in da še zmerom na razne načine razsipajo sredstva. Včasih bi človek mislil, da gre za malenkosti, jaz pa mislim, da se mora začeti prav prav pri malenkostih in potem zajeti velike stvari. Pravim vam namreč, da največkrat sploh ne vidite tistega velikega razsipanja, ki je problem za vso našo skupnost. Tovariš Tito je navedel primere, kako so ponekod gradili tovarne postavili temelje, nato pa v isti sapi začeli zidati razkošna upravna poslopja in postavili na okna stanovanj celo cvetje.

Tovariš Tito je dejal, da so tudi naša mesta isti problem. Bila so zapuščena in zaostala, in razumljivo je, da v njih trošijo velika sredstva za olepšanje, za graditev stanovanj in tako dalje. Mar pa lahko v dveh, treh letih spremenimo tisto, kar je bilo stoletja zapuščeno, da lahko ulice in trge asfaltiramo in razširimo ter storimo vse, kar je potrebno, da bodo naša mesta urbanistično lepša, kakor so zdaj? Ne moremo! A za to, tovariši, tudi razsipamo sredstva oziroma milijarde in milijarde in vtem, ko na eni strani to vidi, vidi človek drugod, če pride v kak zaostal kraj in zve za tegobe ondi živečih ljudi, ki pravijo, da bi že z nekaj milijoni napeljali vodo, ki je nimajo, razen drugih najpotrebnejših stvari, se mora seveda ob tisto prvo spotakniti. Potrebno je, da imajo naši ljudje povsod razumevanje in čut tudi za potrebe drugih.

Tovariš Tito je nadalje govoril o zboljšanju življenjskega standarda in poudaril, da je vprašanje zboljšanja življenjskih pogojev in napredka zaostalih krajev stvar vse naše skupnosti, ne zgolj posamezne republike. Ko je predsednik Tito govoril o preskrbi prebivalstva pa je poudaril, da je bilo minulo leto izredno plodno: vse je obrodilo zelo dobro, le sadja je bilo nekoliko manj. Letos smo v naših zadrugah, predvsem na naših državnih posestvih, posejali na najsodobnejši način precej hibridne koruze in italijanske pšenice. Posejali je nismo mnogo, toda tudi to nam je pripomoglo, da je letošnja letina navzlic suši enaka petletnemu povprečju, da ni mnogo slabša, kakor je bila v prejšnjih letih. Tudi to kaže, da lahko napredujemo.

Na drugi strani pa mi je znano, da se mnogi naši ljudje, zlasti gospodinje, ki hodijo na trg, vprašujejo: hm, že prav, zakaj pa je vse tako drago, zakaj cene naraščajo, če je vse tako dobro obrodilo? Tudi jaz se vprašujem in se jezim zaradi tega. Mi vemo, da so pri tem objektivni razlogi, poznamo pa tudi subjektivne razloge. Tovariš Tito je najodločneje obsodil dejavnost nekaterih grosistov in trgovcev, ker jim ne ustreza kupovanje blaga po nižjih cenah, marveč raje kupujejo po višjih cenah, ker dobe tako več sredstev. To seveda ni trgovina, marveč špekulacija.

Ko je tovariš Tito govoril o zunanjepolitičnih vprašanjih, je dejal, da je mir odvisen od javnega mnenja vsega sveta. Naša dežela si prizadeva za ureditev posameznih problemov in prispeva posamezne predloge. Jugoslavija je majhna dežela, ima pa svoj glas v svetu. Ta glas je močan zato, ker ne predstavlja samo tega, kar mislimo mi voditelji, marveč tisto, kar misli naše ljudstvo. O sporu z deželami ljudskih demokracij pa je tovariš Tito povedal, da nas takšen položaj boli, toda zdaj smo dolžni odgovarjati, vendar s kulturnim jezikom, ne s psovkami. Ne bomo se izneverili stališču, da se nihče nima pravice vmešavati v naše notranje zadeve in da lahko sami upravljamo deželo.

OB TEDNU OTROKA V OBČINI VIDEM-KRŠKO

Vse sile za telovadno igrišče in delavnico

Občinska Zveza prijateljev mladine v Vidmu-Krškem bo skupno z občinsko pionirsko komisijo in svetom za zaščito matere in otroka posvetila vso skrb družinam z več otrok ter socialno in vzgojno ogroženim otrokom. V ta namen bodo napravili več obiskov in jim nudili potrebno pomoč.

Pri tem pa ne bodo pozabili na izobraževanje odraslih, saj so pripravili več vzgojnih in zdravstvenih predavanj, ki bodo v teku tega šolskega leta na vseh sedežih šol.

V Vidmu-Krškem je precej staršev predšolskih otrok zaposlenih. Nekaj teh otrok obiskuje otroški vrtec. Ker se pa število zaposlenih staršev veča, bo treba predšolskim ustanovam v mestu posvetiti več skrbi. V Krškem je že vse pripravljeno za gradnjo novega otroškega vrtca, ki bo v mestnem parku. Da pa bo ta gradnja čimprej izvršena, bo občinska zveza prijateljev mladine posredovala pri občinskem ljudskem odboru. Otroški vrtec v Krškem ima trenutno zasilne prostore v sejni sobi TVD »Partizana«. Vse kaže, da se bodo otroci z novim šolskim letom že preselili v novo poslopje, ki bo sodobno in zgrajeno nalašč zanje.

Na Vidmu so po nekaj letih spet začeli graditi stanovanjske bloke. Ker pri teh gradnjah za sedaj niso mislili na prostore za nov otroški vrtec, bosta občinska zveza prijateljev mladine kakor tudi domače društvo preko zborov volivcev zastavila ves svoj vpliv, tako da bo v sklopu gradenj, ki so v načrtu prihodnje leto, predvidena gradnja novega otroškega vrtca.

O pomenu telovadnih igrišč v Vidmu-Krškem in okolici razpravljajo že več let. Končno so le prišli vsi do zaključka, da je treba to težnjo uresničiti. Najprej bodo pričeli z ureditvijo telovadnega igrišča v Krškem, kjer so že odkupili potrebne prostore. Z udarniškim delom mladine tehniške srednje šole in ostalih bodo s pomočjo TVD »Partizana«, ki bo krilo vse materialne in prevozne stroške, končno le prišli do težko pričakovanega igrišča, ki ne bo v korist le šolam, temveč tudi članom telovadnega društva.

V Leskovcu pri Krškem so pred leti uredili šolo in igrišče. Telovadno igrišče je stalo težke stotisočake, ker so opravili velika zemeljska dela, drenaže in nasip. Kljub temu, da sta minili že dve leti, pa to igrišče navzlic velikim stroškom ni uporabno. Potrebna je še vrhnja plast finega peska in ureditev tekališč. Vse to bo v primeri s prejšnjimi deli malenkosten izdatek, zato je prav, da bodo poskrbeli za potrebna sredstva in dokončno uredili igrišče, ki bo služilo okrog 500 pionirjem in mladincem.

Videmski šoloobvezni otroci nimajo niti telovadnice, kaj šele igrišče. Tu in tam telovadijo na savski Vrbini, ki pa je dostopna le ob lepem vremenu. Z naraščanjem šoloobveznih otrok v tem kraju bo to vprašanje prišlo še bolj do izraza, zato je upravičena težnja po odkupu zemljišč v bližini šole. Vsekakor bo treba sčasoma misliti tudi na primerno telovadnico.

Podobna vprašanja se pojavljajo po nekaterih drugih šolah, ki pa jih bodo povečini še v tem šolskem letu uredili.

Šolskim delavnicam so dali v občini Videm-Krško velik poudarek, saj so do sedaj opremili že tri delavnice. Razen tega pa so v vseh višjih razredih obvezne šole uvedli pouk v ročnih spretnostih. Učenci izkoriščajo delavnice tudi v prostem času, kjer izdelujejo različne praktične predmete. V tem šolskem letu bodo opremili delavnice še v vseh ostalih osnovnih šolah, ki imajo osem razredov. Pri opremi le-teh je pomagala tehniška srednja šola, ki je nudila oziroma bo še, razne tehnične pripomočke.

Pionirski odredi v občini Videm-Krško se že pripravljajo na zimsko sezono. V ta namen sestavljajo letne načrte in jih sprejemajo v okviru praznovanja tedna otroka. Vso pomoč so nadalje že nudili mlečnim kuhinjam. Po vseh šolah so nabirali sadje in ga predelovali v marmelado. S tem pa se niso zadovoljili, marsikje bodo tudi poskrbeli za zimsko sadje, da bodo malice čimbolj raznovrstne. V nabiralni akciji so se najbolj izkazali pionirji z Ždol, ki niso poskrbeli samo zase, temveč tudi za dijaški dom, ki so mu odstopili sadje za gojence srednje tehniške šole.

-š

Tovariško srečanje na avto cesti

Zbrali so se udeleženci I. kongresa ZSM

Prejšnji teden je minilo 15 let, ko so se leta 1943, v dneh od 10. do 12. oktobra zbrali v Kočevski Reki mladinci iz vseh krajev naše ožje domovine. Zbrali so se tedaj mladi bombaši-mitraljezci, mladi terenski aktivisti, vsi prekaljeni v teku borb, na I. kongres Zveze slovenske mladine.

V soboto, 11. oktobra t. l., so se zbrali preživeli udeleženci tega zgodovinskega kongresa na poziv predsedstva CK Slovenije na prijeteljskem srečanju na avto cesti bratstva in enotnosti. Na tem srečanju so se seznanili z delom in uspehi mladih graditeljev avto ceste, ki polagajo preko polj in gozdov partizanske Dolenjske svetel trak nove ceste, ki bo vezala Ljubljano in Zagreb.

Okrog trideset se jih je zbralo ob tej priliki iz vseh krajev Slovenije, mnogi pa so bili zadržani. V spremstvu sekretarja ZK avto ceste, tov. Nika Belopavloviča in tovarišev iz glavnega štaba mladinskih delovnih brigad so si ogledali delovne napore in uspeh mladih graditeljev. Skupno z delegati pa sta bila tudi sekretar ZKS okraja Ljubljana, tov. Janez Vipotnik, in sekretar SZDL okraja Ljubljana, tov. Janez Nedog.

Po ogledu del na avto cesti je sledil še prijateljski razgovor v Dolenjskih toplicah, kjer so se domenili, da se bodo še srečali. Prvo svidenje naj bi bilo na zgodovinskem mestu I. kongresa, v Kočevski Reki. ar.

Fotoreporter

NOVO BANČNO POSLOPJE

Zadnje dni minulega tedna je bilo treba opraviti še nič koliko del v notranjosti in okoli novega trboveljskega bančnega poslopja. V soboto dopoldne je bila slovesna otvoritev, ki so se je udeležili mimo predstavnikov NB tudi številni zastopniki občinskega ljudskega odbora Trbovelj in drugi. Pravkar dograjeno poslopje NB je eno izmed trojice novih stavb — pošte in blagovnice, ki bodo ob popolni dograditvi in celotni ureditvi Trga revolucija tvorile najlepše srce Trbovelj.

AVTORITETA BELIH ROKAVOV

Trboveljčani, ki so že navsezgodaj dopoldne imeli opravka na cesti, so se pri križišču pri Dimniku radovedni ozirali na starejšega in mlajšega v belih rokavih. Še bolj pa so se začudili, ko je pionir-prometnik stopil na drugo stran cestišča, prevzel večjo skupino otrok in sredi ceste avtoritativno ustavil velik tovornjak. Več o tem berite v našem poročilu na peti strani.

LJUDSKI ODBOR ZAGORJA V NOVI HIŠI

NA ROB NEDELJSKIM DOGODKOM V TRBOVLJAH

ŠPORT NAJ ZDRUŽUJE - NE PA RAZDVAJA

Telesna vzgoja mora postati stvar, na kateri naj bi bila zainteresirana vsa družba, pri čemer morajo igrati veliko vlogo vse politične in druge družbene organizacije, zlasti pa sindikati in mladina. Ni dovolj skrbeti samo za športne prireditve, da ima športno društvo toliko in toliko sekcij, ki naj dosegajo na svojem področju uspehe, temveč je in mora biti ena izmed osnovnih nalog celotne družbe, od športnih društev do ostalih organizacij — vzgoja človeka. Šport naj ljudi združuje, ne pa razdvaja. Ali je res potrebno, da nastanejo na primer zaradi ene same nogometne tekme ali podobno med ljudmi umetni mostovi, ki razdvajajo in povzročajo hudo kri ter imajo neljube posledice, ki se težko odpravijo? — Po sredi pa je še klubska nestrpnost — klubaštvo. Kakor se borimo po eni strani v jugoslovanskem merilu za bratstvo in enotnost narodov, je treba da se za to borimo tudi v slovenskem in ožjem lokalnem merilu — ne pa, da ena sama nogometna tekma povzroči med ljudmi nova trenja in sovraštvo.

Nikakor ne smemo trpeti, da bi mladi, vročekrvni navijači lahko s silo obračunavali, ob čemer so se sklicevali na neljub dogodek pred meseci ob gostovanju Trboveljčanov v Mariboru, ki bi moral iti v pozabo. Naj bo tako ali tako, res je, da dogodek, ki se je spomladi pripetil v Mariboru med tekmo Maribor : Rudar, ne bi smel ostati nekaznovan. Zadeva, ki je imela za posledico štiri poškodovane igralce »Rudarja« in razgretost trboveljskih in mariborskih navijačev, je ostala žal takrat neporavnana. Kaj takega se težko pozabi. Toda če je že bilo tako v Mariboru, ni bilo prav nič treba, da se to ponovi v Trbovljah, da pride do izraza sovraštvo med publiko, ki se je delno pokazalo že med samo tekmo med mariborskimi in trboveljskimi igralci. Namerna poškodba Trboveljčana Opresnika je dala vzrok še za večje medsebojno obračunavanje, razen tega še slabo sojenje sodnika Kičana iz Ljubljane — vse to je povzročilo napeto vzdušje. Trboveljska publika bi morala v nedeljo pokazati, da je boljša kot mariborska – bilo pa je prav nasprotno, čeprav pravi pregovor, da pametnejši popusti. V nedeljo pa ni bilo tako. Po tekmi, ki se je regularno končala, naj bi se tudi ostalo končalo tako, kot je potrebno in prav. »Maribor« je zasluženo osvojil točko zato, ker je bil boljši in ker je »Rudar« igral slabo.

Nedeljski primer moramo najostreje obsoditi, krivce, ki so povzročili po nogometni tekmi incidente, pa je treba strogo kaznovati. Res je, da je uprava ŠD »Rudarja« storila vse, da bi preprečila neljub spopad med vročekrvnimi gledalci in mariborskimi gosti — in prav nič ne bi bilo treba intervenirati varnostnim organom, če bi se prenapeteži malo ohladili.

Dogodek v nedeljo naj bi bil v opomin vsem, da stoji pred upravo ŠD »Rudarja« kakor tudi pred vsemi političnimi in drugimi organizacijami velika naloga, naloga namreč, da vzgoje našega človeka, zlasti pa mladino, v pravem športnem duhu, ki naj človeka plemeniti in ga druži z drugimi, ne pa da ga razdvaja. V športni igri naj zmaga tisti, ki je boljši, to je edino možno pravilo. Dosledno se bomo morali boriti proti vsem negativnim pojavom v športnem življenju, ki posebno škodljivo vplivajo na mladino. Boriti se je treba za pravilno vzgojo mladih ljudi, vse negativne pojave v športu pa je treba odstranjevati sproti. — Takega razvedrila, kot so nam ga nudili v nedeljo z brcanjem v noge, si res ne želimo več, kakor si tudi ne želimo kakršnih koli izgredov z ene ali druge strani.

Še enkrat: borimo se za to, da nas bo šport združeval, ne pa razdvajal, vse krivce, ki ustvarjajo zdražbo in nerede, pa je treba kaznovati.

Stane Šuštar

PRIPRAVE NA VOLITVE ZADRUŽNIH SVETOV V ZAGORSKI OBČINI

Tale čas bodo kmetijske zadruge na območju zagorske občine izkoristile za povečanje števila članstva. V vseh štirih zadrugah je namreč le nekaj nad 800 članov, največ na Izlakah, medtem ko imata dve zadrugi le po 170 do 180 zadružnikov.

Najprej se bodo o povečanju članstva pomenili aktivi mladih zadružnikov. Na Mlinšah se je ta aktiv že sešel in sklenil pridobivati nove člane, celoten aktiv pa se vključuje v članstvo zadruge, kar doslej ni bil primer. Tudi v izlaški zadrugi so se mladi ljudje pogovarjali o možnostih povečanja članstva, in kolikor nekateri mladi ljudje ne bi zmogli takoj plačati deleža, bodo to storili kasneje, ker je zadruga privolila v to.

Vse štiri zadruge čaka v predvolilnih pripravah še mnogo dela. Sicer so se posamezna upravna vodstva zadrug že sešla s krajevnimi oziroma vaškimi odbori organizacije SZDL ter na posvetovanjih sklenila izvesti volilno agitacijo po najboljših močeh, vendar pa jih zdaj čaka še razno drugo, predvsem organizacijsko in tehnično delo. Nekako je že predvideno, da bodo vse štiri zadruge organizirale najmanj enajst volišč, ker menijo da je tudi od tega odvisna dobra in pravočasna udeležba na volitvah.

V kratkem bodo predložene tudi kandidatne liste. Okrog teh bo bržčas zelo dosti razprav, posebno če bodo zadruge vsem zadružnikom kakor tudi kmetom pojasnile pomen zadružnih svetov v novih pogojih kmetovanja sploh. (v)

DELO ORGANOV SAMOUPRAVLJANJA V TRBOVLJAH

BILANCA PETIH MESECEV

Po 5 mesecih dela organov samoupravljanja v občini Trbovlje smo se obrnili na tajnika občinskega sindikalnega sveta, da nam v številkah pove, kako se shajajo delavski sveti in upravni odbori naših gospodarskih organizacij, kajti tudi od rednega shajanja posameznih organov je razviden sistem njihovega dela.

Podatki, ki smo jih dobili, nam povedo, da se DS in UO večjih gospodarskih organizacij v kraju redno shajajo in s tem tudi stalno spremljajo gospodarjenje v svojem podjetju, medtem ko to delo v manjših gospodarskih organizacijah še ne teče povsem pravilno.

Oglejmo si najprej nekatera večja podjetja:

Na rudniku Trbovlje-Hrastnik je imel delavski svet v petih mesecih 6 sej, upravni odbor podjetja pa 13. V Strojni tovarni v Trbovljah je delavski svet zasedal petkrat, upravni odbor tovarne pa 18-krat. Iz teh navedb razvidimo, da je upravni odbor zasedal skoraj vsak teden oz. vsakih 14 dni, kar mu omogoča redno spremljanje dela in dogodkov v podjetju, in tudi delavski svet po enkrat mesečno obravnava vprašanja svojega podjetja in mu daje nadaljnje smernice za delo.

Tudi v nekaterih drugih podjetjih so seje delavskega sveta skoraj redno mesečno, zdi se nam pa, da bi moral upravni odbor večkrat zasedati. Na primer: v Cementarni 5 sej delavskega sveta in 6 upravnega odbora; v »Mehaniki« je delavski svet zasedal v petih mesecih štirikrat, upravni odbor pa je imel 6 sestankov. V gradbenem podjetju »Zasavje« v Trbovljah je imel delavski svet v tem času 2 seji, upravni odbor pa 5, v »Metaliji« pa se je delavski svet snidel 4-krat, medtem ko je imel upravni odbor pet sej.

Ponekod pa imajo delavski sveti več sej kot upravni odbor, kar kaže, da delavski sveti verjetno posegajo v vprašanja, ki bi jih lahko obravnaval upravni odbor. Na primer: v trgovskem podjetju »Potrošnja« je imel delavski svet 8 sej, a upravni odbor le 5, v »Železnini« se je delavski svet snidel 5-krat, upravni odbor pa je imel komaj tri seje. Enako je bilo v trgovskem podjetju »Vitaminka«. V podjetju »Zlatarstvo« je imel delavski svet 6 zasedanj, upravni odbor pa 4 seje, v gostinskem podjetju »Turist« se je delavski svet sešel devetkrat, upravni odbor pa je imel 4 seje.

V nekaterih podjetjih pa so imeli vodilni ljudje še manj sestankov, kar vzbuja zaskrbljenost, da se premalo zanimajo za potek dela v podjetju. Tako je imelo mesarsko podjetje »Rog« 4 sestanke delavskega sveta, zatrjujejo pa, da so skupno zasedali z upravnim odborom, saj le-ta po podatkih ni imel ločenih sej. V »Pleskarstvu« in v podjetju »Tobak« sta imela DS in UO le po dve seji, v »Avtoprevozništvu« pa se je delavski svet sešel v 5 mesecih samo enkrat, upravni odbor pa trikrat.

Iz teh podatkov moramo napraviti zaključek, da bo treba v nekaterih podjetjih posvetiti posebno skrb pogostnejšemu, rednemu shajanju posameznih organov samouprave. Zato je plenum občinskega sindikalnega sveta sklenil, da komisija za delavsko upravljanje pri ObSS skupno s komisijo zbora proizvajalcev pri ObLO izdela temeljito analizo dela organov samouprave v občini, nato pa skliče posebno posvetovanje s predsedniki delavskih svetov in upravnih odborov, na katerem bi se pogovorili s sklicanimi o metodah dela in o uveljavljanju gradiva, predlanega na seminarjih za člane DS in UO po izvolitvi v aprilu letošnjega leta, prav tako pa tudi o odpravi pomanjkljivosti, ki se opažajo v sistemu dela samoupravnih organov.

T.

RAZPIS »ZASAVSKEGA TEDNIKA«

za najboljše prispevke o 40-letnem razvoju Komunistične partije Jugoslavije

Glede na bogato vsebino razvoja Komunistične partije Jugoslavije in ker je še mnogo neobjavljenega gradiva o delu te Partije, razpisuje uredništvo »Zasavskega tednika« natečaj za najboljše prispevke, ki bodo govorili o delu in razvoju KPJ predvsem v Zasavju, to je na področju od Litije do Brežic.

Vsi prispevki naj ne bodo daljši od treh strani na običajnem pisemskem papirju (DIN format 290×210 mm) in naj vsebuje vse doslej še neobjavljene detajle iz zgodovinskih dni ustvarjanja in delovanja naše Komunistične partije na področju Zasavja in Posavja. S priobčevanjem teh prispevkov bomo začeli s 1. novembrom t. l., in bomo z njimi nadaljevali do 1. maja 1959.

Za najboljše prispevke bodo določene posebne denarne nagrade vsak članek pa bomo seveda honorirali še razen tega po običajnih tarifnih postavkah v časnikarstvu.

Pošljite torej prosimo, vse zadevne prispevke pod šifro: Razpis »Zasavskega tednika« o 40-letnem razvoju Komunistične partije Jugsolavije, na uredništvo našega lista.

Uredništvo »Zasavskega tednika«, Trbovlje.

Ukrepi sveta za blagovni promet v Zagorju

Zvezni izvršni svet je nedavno pooblastil komune, da lahko same store vrsto ukrepov proti neupravičenemu dviganju cen. Zasavske občine so prek svojih svetov za blagovni promet že napravile nekatere mere, ki naj preprečijo samovoljnost trgovskih in drugih podjetij pri dviganju cen.

Svet za blagovni promet pri občinskem ljudskem odboru v Zagorju je prejšnji teden sprejel vrsto sklepov, ki prepovedujejo trgovskim podjetjem dvigati cene blaga, za industrijska in obrtna podjetja pa predvidel ukrepe, po katerih ne smejo brez soglasja tega organa zviševati cen. Za neupoštevanje teh ukrepov je določil tudi kazni, ki so, kot je znano, precej stroge in predvidevajo celo zaplembo premoženja.

Čeprav doslej na področju zagorske občine ni bilo opaziti kakega dviganja cen, je vendarle ukrep občinskega sveta za blagovni promet naletel na popolno soglasje občanov. Seveda pa je dolžnost potrošnikov, da kakršne koli primere neupravičenega dviganja cen takoj sporočijo za to določenim organom. Občinski ljudski odbor je tudi nekoliko povečal oziroma okrepil organe tržne inšpekcije, ki bodo bolj skrbno bedeli nad izvajanjem sklepov sveta za blagovni promet. (v)

RAZGOVOR PRED VOLITVAMI ZADRUŽNIH SVETOV

Kaj pa kandidati?

Nekoliko postrani me je pogledal, ko sem mu rekel, da bodo imeli zadružni sveti nekako iste pravice in dolžnosti, kot jih imajo delavski sveti po naših tovarnah in podjetjih. Že dobro uro sva se pogovarjala s kmetom iz okolice Brestanice, in priznam, mož mi je ugajal, ker so bili njegovi odgovori za čuda trezni, poznalo se mu je tudi, da misli na prihodnost.

Povedal je, da bere tu pa tam o organih delavskega samoupravljanja, seveda pa ne pozna njegovega mehanizma v celoti. Prav zavoljo tega se mu je primera zdela čudna, da bodo namreč zadružni sveti organi upravljanja v kmetijskih zadrugah in ostalih kmetijskih organizacijah.

Kot bi trenil sva bila pri jedru pomenka. Vprašal je, kdo lahko kandidira? In kdo predlaga kandidate? Potem mi je, ne čakaje na odgovor, povedal storijo, ki jo ne bo, kot je zatrjeval, nikdar pozabil. V njegovi vasi — takrat je bilo v senovski občini še več kmetijskih zadrug — so se pripravljali na občni zbor. Zadruga ni kdo ve kaj prida uspevala, ker so jo vodili ljudje, ki so bili še pač neizkušeni. Za dvojico večjih kmetov pa so ljudje odkrito govorili, da jim napredek zadruge ni kdo ve koliko pri srcu, ker sta mislila bolj nase in lastne koristi. Na občnem zboru so zadružniki odkrito kritizirali njuno početje. Kaj hujšega! Oba sta besedičila, da sta zapravila nič koliko časa za napredek zadruge, čeprav tistega napredka sploh ni bilo. Ob predlaganju kandidatov se je razprava še bolj razvnela. Tista dva sta spet kandidirala, njuni imeni pa sta bili celo na začetku kandidatne liste. Del zadružnikov se je upri taki izbiri, vendar sta pri volitvah dobila večino glasov. Tako so v upravni odbor zadruge prišli sami večji posestniki, do tistih zadružnikov, ki so odkrito razložili, zakaj nočejo, da bi tista dva kandidirala, pa so kasneje začeli odkrito vojno. Manjši kmetje in kočarji pa so od tistih dob zgubili še tisto malo zaupanja, ki so ga imeli v zadrugo.

Obširno sem mu razložil, kako bodo izbirali kandidate za zadružni svet in da ima celo skupina zadružnikov postaviti kandidatno listo. Nikakor ne bo mogoče, da bi prišli v ta organ kmetje, ki jim rast zadruge ni pri srcu, seveda, če bodo ljudje znali presoditi slehernega posameznika. Nadvse je pozdravil mnenje, naj v zadružne svete pride tudi kmečka mladina in žene. In po njegovem bodo zadružni sveti resnično organi upravljanja, če bodo upoštevali koristi celote, ne le posameznikov ali posameznih skupin.

Vem, da moža nisem navdušil. Toda iz njegovega toplega, pravega kmečkega zavzetja in razumevanja za stvar je bilo čutiti, da se zaveda velikih sprememb v zadružništvu in kmetijstvu sploh. Pri slovesu mi je rekel, da mora vse to, kar sva govorila enkrat, dvakrat, premisliti. In ko sem ga vprašal, zakaj bo premišljeval, mi je odvrnil, da bo pač o najinem pomenku pripovedoval svojim vrstnikom, kajti lepa navada slovenskega kmeta je, da si da rad svetovati, še raje pa sam svetuje. In tisto, kar odloči večina, je navadno dobro in zdravo.

☆

In še razgovor, ki mi je ostal v živem spominu. V neki zagorski vasi sem srečal znanca — zadružnika, ki je tudi član upravnega odbora ondotne kmetijske zadruge. Poklepetala sva o zadrugi in mož je imel precej pomislekov o pomenu njihove zadruge. Ko je beseda nanesla tudi na bližnje volitve zadružnih svetov, sem ga vprašal, kaj in koliko so že govorili v upravnem odboru o teh rečeh? Odvrnil mi je, da so že govorili in da ne vidijo v tem nobene posebne naloge. Zedinili so se namreč, da bodo njihov upravni odbor enostavno nekoliko razširili in delo bo opravljeno. Najslabše je to, da menda podobno misli celoten upravni odbor.

Povsem logično je, da tako mišljenje o vlogi in pomenu zadružnih svetov ne more roditi kakih posebnih uspehov. Kolikor člani upravnega odbora ne bodo temeljito spremenili svojih pogledov na delovanje zadružnega sveta, ne bo pravzaprav nič čudno, če se pomen zadruge ne bo povečal. In zadružniki, ki verjetno o novem načinu upravljanja kmetijskih zadrug ne vedo niti toliko kot člani upravnega odbora, bodo enostavno sprejeli tako salomonsko rešitev.

Volitve teh organov pa zares niso več daleč. V tem času bi kazalo napraviti vrsto neodložljivih korakov za dobro izvedbo teh nalog. Če dosedanji upravni odbori ne bodo znali pritegniti pozornosti kmetov in jih seznaniti z najelementarnejšimi pogoji delovanja teh organov, zadruga ne bo zmogla vseh tistih del, ki jo čakajo v najbližji prihodnosti. (v)

Motiv iz Brežic

Iz Brežic v tujino

1945. LETA USTANOVLJENA IN DANES 230-ČLANSKA TOVARNA POHIŠTVA V BREŽICAH JE PONESLA S SVOJIMI KVALITETNIMI IZDELKI IME SVOJEGA KRAJA DALEČ NA TUJE — V NEMČIJO, ANGLIJO, FRANCIJO IN BELGIJO. IZ LETA V LETO DOSEGA TA MLADI KOLEKTIV LEPŠE USPEHE. V NASLEDNJEM PRINAŠAMO RAZGOVOR NAŠEGA NOVINARJA Z DIREKTORJEM TOVARNE TOVARIŠEM KERINOM.

NAJVEČJI USPEH PODJETJA? — Montaža dveh strojev — hidravlične stiskalnice in dvovaljčnega brusilnega stroja, ki sta bila ozko grlo proizvodnje. Uvozili smo ju iz Vzhodne Nemčije, z njima pa bomo povečali proizvodnjo.

IZDELUJETE? — Največ standardne pohištvene izdelke. — Družinske spalnice in jedilnice, hotelske spalnice itd. 95% vseh proizvodov gre v izvoz. V Nemčijo, Anglijo, Francijo, Belgijo, zadnje čase pa smo poslali tudi prvi pošiljke na Madžarsko.

NAJVEČJI PROBLEM? — Prostori so postali pretesni, manjka pa nam tudi strojne opreme in visokokvalificiranega tehničnega kadra. Stanovanj.

NAČRTI? — Pripravljamo načrte za rekonstrukcijo obrata. Idejne osnutke že imamo. Z razširitvijo tovarne bi ves tehnološki proces tekel po tekočem traku. Če bodo na razpolago sredstva, bomo začeli z rekonstrukcijo drugo leto.

URADNO OBVESTILO TNZ LJUBLJANA

Kot je bila javnost prek časopisja že obveščena, je 12. oktobra t. l. v Trbovljah prišlo po nogometni tekmi slovenske conske lige med nogometnima kluboma Rudar in »Maribor« do večjih izgredov, ko je del večinoma pijanih gledalcev začel fizično obračunavati z igralci gostujočega moštva ter so nekatere od teh tudi telesno poškodovali. Zaradi zaščite teh in zagotovitve reda in miru je bila potrebna intervencija LM, ki je bila izvedena s podporo posameznih gledalcev. Vodstvo Rudarja je pred tekmo podvzelo nekatere ukrepe za zagotovitev reda in miru na igrišču, vendar pa ti niso bili zadostni, zlasti pa niso njihovi reditelji ukrenili ničesar v času, ko sta bila kršena mir in red. Vodstvo kluba ni niti preprečilo točenja alkoholnih pijač na igrišču samem.

Da se podobni izgredi v bodoče onemogočijo, je Tajništvo za notranje zadeve OLO Ljubljana izdalo organu za notranje zadeve ObLO Trbovlje instrukcijo, da do nadaljnjega ne dovoli športnemu društvu Rudar prirejanja nogometnih tekem v Trbovljah in to dokler društvo ne bo storilo potrebnih ukrepov, da se podobni izpadi v bodoče onemogočijo.

Zoper povzročitelje izgredov pa je TNZ že ustrezno ukrepalo.

Iz pisarne TNZ OLO Ljubljana

Avtentična tolmačenja iz sodne prakse

● **Eksekucija zaslužka obsojene osebe.** — Obsojenec ima pravico, da dobi plačilo za opravljeno delo in za storjene nadure. Eno tretjino njegovega zaslužka čuva uprava kaznilnice, da jo izroči obsojencu kot prihranek, kadar kazen prestane. Eno tretjino dobi obsojenec, da jo uporabi za svoje osebne potrebe. Ostanek ima pravico poslati svoji družini. Razen oseb, ki jih je obsojenec po zakonu dolžan vzdrževati, v kar se štejejo tudi alimentacije, ne more nihče drugi razpolagati z njegovim zaslužkom. Ne more se zahtevati niti plačilo dolžnega davka iz obsojenčevega zaslužka, prav tako ne za njegove druge denarne obveze.

● **Še o stanovanjskih sporih.** — Mnogi stanovalci in podstanovalci se obračajo na sodišča tudi v sporih, za katere sodišča niso pristojna. Po uredbi o upravljanju stanovanjskih zgradb so sodišča pristojna za spore, tičoč se odpovedi pogodbe o koriščenju stanovanja ali o neplačilu najemnine (neizpolnjevanju pogodbe). Ugotavljanje pravice na stanovanje, ako je ta sporna, nadalje sklepanje pogodbe o koriščenju stanovanja je prešlo v pristojnost organov stanovanjske skupnosti kot najemodajalca in na upravne organe. Uprava stanovanjske skupnosti odreja na primer, kdo bo koristnik stanovanja in kdo podstanovalec. — Prav tako niso sodišča pristojna, da določajo višino najemnine stanovanja, marveč stanovanjski organ. Ako se glede najemnine ne doseže sporazum med stanovalci ali koristniki stanovanja in njihovimi podnajemniki in pride do spora, je za to pristojen stanovanjski organ občine in ne sodišče.

● **Avtorska pravica inozemskega državljana.** — Vrhovno sodišče je razveljavilo sodbo okrožnega sodišča v tožbi tujega državljana za neplačilo iz avtorskega prava od gospodarskega podjetja, razglaseč ga kot nepristojnega. Po predpisih zakona o gospodarskih razsodiščih le-ti razsojajo gospodarske spore med domačimi gospodarskimi podjetji in inozemskimi fizičnimi ali pravnimi osebami, ako ni dogovorjena pristojnost izbranega sodišča. Spor o avtorskih pravicah med inozemci in gospodarskim podjetjem se mora smatrati kot gospodarski spor, za katerega je pristojno v prvi stopnji višje gospodarsko razsodišče.

● **Prikrivanje kot kaznivo delo.** — V neki razsodbi za kaznivo delo prikrivanja je vrhovno sodišče NR Srbije razveljavilo razsodbo zaradi spremembe stvarnega opisa obtožnice v presoji, kjer je šlo za sledeče: ali je obtoženec **vedel** ali **mogel vedeti**, da so reči, ki jih je kupil, pridobljene s kaznivim dejanjem (tatvino). Povsem drugačna je ocena kaznivega dejanja, če nekdo ve, pa kupi ukradene reči, ali ako je mogel to vedeti (po ceni ali po drugih okoliščinah). S. S.

Iz Vidma-Krškega

SMRTNA NESREČA PRI DELU

Traktorist Stanko Bogolin iz Leskovca je bil zaposlen na kmetijskem zadružnem posestvu »Matija Gubec«, 9. t. m. se je ukvarjal z električnim varjenjem. Iz neznanih vzrokov je prišlo do stika, in Stanko je obležal nezavesten na tleh. Takoj so mu nudili prvo zdravniško pomoč, ki pa je bila zaman.

V družini Bogolin so bili trije sinovi. Po čudnem naključju se je prvi ponesrečil v vojski, drugega je ubila bomba, tretjega pa elektrika.

Slednji je zapustil ženo in dva do štirih let stara otroka.

RUSKA SINDIKALNA DELEGACIJA V ROTO TOVARNI

7. t. m. je imela sindikalna podružnica tovarne celuloze in papirja »Djuro Salaj« v gosteh rusko sindikalno delegacijio kemične industrije. Gostje so si ogledali tovarno in se v razgovoru z delavci zanimali za socialno zavarovanje, za delovno razmerje, zaposlitev mladine in žena v podjetju. Precej so povpraševali tudi o kulturnoprosvetni in športni dejavnosti v kraju, o plačah, dopustih, stanovanjih itd.

Po obisku tovarne so se sešli s sindikalnimi funkcionarji podjetja in z njimi dalj časa govorili. Navzoča sta bila tudi predsednik republiškega in zveznega odbora sindikata kemične industrije, tov. Plazar in tov. Kajganič.

LESKOVEC

Pred kratkim je osnovna organizacija KZ Leskovec razpravljala tudi o delu TVD »Partizan« in o prosvetni dejavnosti v domačem kraju. Navzoči so ugotovili, da ima telesnovzgojno društvo vse pogoje za nemoten razvoj, zato bodo uredili zadružni dom tudi v telovadnico šolskih otrok in članov Partizana.

Prosvetno društvo mora pripraviti program zimskega izobraževanja kakor tudi za splošno kulturnoprosvetno dejavnost.

NAŠ KOMENTAR

Med odkritosrčnimi prijatelji

Minuli ponedeljek je prispel na uradni obisk v Jugoslavijo predsednik indonezijske republike dr. Kartavidžaja Džuanda. Predsedniku vlade prijateljske Indonezije, ki bo ostal v naši domovini 10 dni, so na beograjski železniški postaji priredili prisrčen sprejem. Dobrodošlico so mu izrekli podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in drugi visoki jugoslovanski predstavniki. Premier Džuanda bo obiskal tudi Bosno in Hercegovino, Hrvatsko in Slovenijo. Razgovarjal se bo s podpredsednikom Kardeljem in drugimi najvišjimi jugoslovanskimi voditelji, sprejel pa ga bo tudi predsednik Tito.

Narodi Jugoslavije in Indonezije so iskreni prijatelji. Prijatelji zato, ker so soborci, ker so se tako eni kot drugi junaško borili za neodvisnost svoje domovine, danes pa se morajo bojevati za ohranitev te neodvisnosti pred napadi od zunaj. Prijatelji zato, ker jih povezujejo mnogi skupni ideali, med katerimi zavzemajo najvažnejše mesto mir, napredek in blaginja narodov.

Jugoslovanski narodi so z velikimi simpatijami spremljali osvobodilni boj indonezijskega ljudstva, prav tako pa danes s simpatijami spremljajo njegova prizadevanja, da bi ohranil neodvisnost svoje domovine pred napadi mednarodnih imperialističnih krogov, ki se skušajo umešavati v notranje zadeve republike Indonezije, ovirati njeno neodvisno mednarodno politiko in njene napore za dvig nacionalnega gospodarstva ter splošni napredek dežele.

Tudi indonezijskemu ljudstvu ni Jugoslavija neznana dežela. Mnogi državljani Indonezije poznajo in spoštujejo našega tovariša Tita, našo neodvisnost, boj za to neodvisnost in svobodo, našo miroljubno in konstruktivno mednarodno dejavnost ter sadove naše socialistične graditve.

Jugoslavija in Indonezija imata že vsa povojna leta, odkar sta izbojevali svojo neodvisnost, istovetne ali skoraj enake poglede na poglavitna mednarodna dogajanja. Trudita se, da bi čimprej in čimbolj pravično uredili takšna pereča mednarodna vprašanja kot so razorožitev, prenehanje atomskih poizkusov in prepoved izdelave ter uporabe atomskega orožja, osamosvojitev doslej še odvisnih in kolonialnih narodov, ekonomska pomoč razvitih držav manj razvitim državam itd. Njuna mednarodna dejavnost pa ni nikakršna pasivna nevtralnost, temveč politika širokega miroljubnega mednarodnega sodelovanja, katerega glavni namen je, da spodbuja politiko sporazumnega obravnavanja spornih mednarodnih vprašanj in kar največ prispeva k preprečevanju agresivnih pritiskov, blokovskih groženj, diskriminacije in vmešavanje v notranje zadeve drugih dežel.

Tesno sodelovanje na mednarodnem torišču in odkritosrčne simpatije med našimi narodi so omogočile, da se je med Jugoslavijo in republiko Indonezijo razvilo živahno gospodarsko, kulturno in drugo sodelovanje. Na tem področju smo doslej res že precej storili, lahko pa storimo še veliko več.

Prihod premiera Džuande je še eden pomemben dogodek v razvoju prijateljstva med Jugoslavijo in Indonezijo. Visoki predstavniki obeh dežel so se v zadnjih letih že nekajkrat sestali. V Jugoslaviji se zlasti spominjamo obiska predsednika indonezijske republike Sukarna septembra 1956, ko je bilo objavljeno skupno sporočilo, ki med drugim poudarja, da se mora »pri reševanju svetovnih vprašanj uveljaviti predvsem enakopravna vloga velikih in majhnih držav«. V Indoneziji pa se radi spominjajo obiska tovariša Svetozarja Vukmanovića, ki je lani sodeloval na proslavi dneva neodvisnosti indonezijskih narodov v Džakarti in se razgovarjal z najvišjimi indonezijskimi voditelji o nadaljnji krepitvi medsebojnega sodelovanja.

Sedanji razgovori med predsednikom indonezijske vlade Džuando, predsednikom republike Titom, podpredsednikom Zveznega Izvršnega sveta Edvardom Kardeljem in drugimi našimi državnimi voditelji, bodo prav gotovo še bolj utrdili prijateljske vezi, ki vežejo Indonezijo in Jugoslavijo, obenem pa koristili prizadevanjem miroljubnih narodov za ublažitev napetosti na svetu.

STROGA KONTROLA CEN

Tržni organi občinskega ljudskega odbora v Trbovljah so opravili v zadnjih dneh minulega tedna podrobno kontrolo cen vseh prehranskih in obrtnih izdelkov ter uslug. Na osnovi teh je Svet za blagovni promet na seji pretekli petek ugotovil, da v Trbovljah doslej še ni prišlo do nobenih sprememb cen navzgor, odkar so bili izdani novi predpisi Zveznega izvršnega sveta. Tržni organi bodo še naprej vodili najstrožjo kontrolo cen in energično nastopili proti vsakemu samovoljnemu spreminjanju stanja na tržišču. Vsako podjetje, ki bi težilo za zvišanjem cen, pa mora predložiti predhodno vse potrebne kalkulacije na občinski ljudski odbor. Tako bo zagotovljena najboljša skrb za stabilizacijo cen na tržišču in onemogočeno vsako špekulativno delo. Vsekakor pa imajo pri tem pomembno vlogo tudi potrošniki, ki so najboljši poznavalci barometra cen v posameznih trgovskih področjih. Za točnejše poslovanje so tržni organi brezpogojno zahtevali natančno označitev cen posameznih predmetov na vseh vidnih mestih v trgovinah in izložbah. Tudi iz ostalih krajev Zasavja poročajo o podobnih ukrepih.

V ANVERSU IN OSTENDE

Senca Dubrovnika

Razen Bruslja sem videl še druga belgijska mesta. Bil sem v Verviersu, v prvem večjem mestu na prehodu iz Zahodne Nemčije v Belgijo, nadalje Liègu, glavnem mestu Valonije, ki ga Belgijci zaradi Palače pravice in raznih muzejev imenujejo »pozlačeno mesto«, prav tako v flamskima središčima industrije Brugge in Gent, v velikem pristanišču Anvers, poznanem letovišču Ostende, itd.

Nadalje sem se zadržal v Anversu in Ostendeu, pa bom zaradi tega tokrat ostal samo pri njima.

Anvers ali Antwerpen, kakor mu pravijo Flamci, na ustju reke Schelde, s svojimi 260.000 prebivalci, ni samo drugo mesto Belgije, temveč je eno izmed največjih pristanišč na svetu.

V njem lahko srečate mornarje iz vseh mogočih držav. In neredko se človek začudi, ko v posameznih delavnicah opazi, da osebje ne govori samo angleško, francosko in nemško, pač pa tudi druge jezike.

V neki delavnici z najrazličnejšimi »spominki« je lastnik spregovoril tudi nekaj besed v našem jeziku.

Drugače so cene skoro vseh predmetov in vseh vrst blaga gotovo za tretjino cenejše kot v Bruslju. To ni čudno. Tu ni svetovne razstave. Tukaj je razstava svetovne skulpture, vendar zanjo ni toliko zanimanja.

Anvers je poznan tudi po svojem zoološkem vrtu, po mnogih cerkvah in muzejih, po predmetih domačih ročnih izdelkov in po mnogoštevilnih duhovnikih. Ne spomnim se, da bi kdajkoli kje videl toliko duhovnikov kot v Anversu.

Tisti dan, ko sem se mudil v Anversu, sem naštel natanko sto petindvajset duhovnikov.

Na splošno predstavljajo ti duhovniki in njihovo vzdrževanje strašno breme za prebivalstvo te dežele. To priznajo tudi sami Belgijci, a nimajo moči, da se tega otresejo.

Socialistični stranki se ni posrečilo, da bi omejila vpliv cerkve v šolah.

Drugače je v tem velikem pristanišču delavstvo prilično napredno, in neredko se zgodi, da organizira stavke tudi brez soglasja sindikata. Večina teh stavk se je končala z zmago delavcev-stavkarjev.

Bil sem tudi v Ostendeu, svetovnem letovišču, o katerem se toliko piše, ki pa me je — da po pravici povem — razočaralo. Razočaralo ne samo v primerjavi z našo Opatijo in Dubrovnikom, marveč tudi s Portorožem, Budvo in še drugim našim obmorskim mestom.

Videl sem v Ostendeu mnoge lepe zgradbe in hotele, in življenje v njih ni niti tako drago, saj ne za večino tistih, ki tja prihajajo (penzion stane 150 frankov dnevno — 1800 din), vendar sem bil razočaran nad tamkajšnjo plažo in soncem. Zamislite si na plaži ljudi, ki sede v ležalnikih oblečeni in se sončijo! To si po naših plažah ne moremo niti misliti. In zamislite si plaže, kjer se, kakor skoraj povsod po celi Belgiji, dnevno po desetkrat menja vreme — sonce in dež. Na eni od dveh plaž, kolikor jih ima Ostende, sem vsega skupaj videl samo dve ženski in enega moškega v kopalni obleki.

In prav na tej plaži sem se srečal z neko poznano Beograjčanko, kako se tudi ona, kakor večina drugih turistov — v glavnem Angleži — sonči tukaj v obleki in kritizira, sporejajoč naša letovišča s tem. Nisem se mogel zdržati in rekel sem ji, da je celo naše letovišče v Vodicah pri Šibeniku ali Zadru — ne vem natanko, kje je, boljše kot Ostende. Ona me je jezno pogledala in pobegnila, ne da bi se vsaj poslovila.

Mislim, da ni niti nočno življenje tukaj takšno, da bi ga mogel vzporejati z življenjem v Dubrovniku ali Opatiji — pa vendar ve za to letovišče več ljudi na svetu kot za Dubrovnik ali Opatijo!

Ne verjamem, če bi bilo tako, ako bi Belgijci imeli Dubrovnik ali Opatijo, ali pa kakšno drugo naše letovišče. Na žalost še vedno ne znamo propagirati lepote naše države. Koliko več letovišč, ugodnejših za odpočitek imamo mi kot pa hladni in mračni Ostende.

Res je, da nimamo tako velikega pristanišča kot Anvers, toda boljših letovišč imamo precej. A tujci vendar bolje vedo za Ostende, kakor pa za katero od naših letovišč.

Kako dolgo bo to še trajalo?

Branko Djukić

Srce more zaigrati ob takšnem razkošju!

„Moj pa ni tak!"

Vračale so se z roditeljskega sestanka. Bila je že trda tema in pot so si krajšale s klepetanjem.

Govorile so o novem razredniku. Hvalile so ga. Da je videti odločen, poln ljubezni do otrok in njihove vzgoje. Nasmejale so se tisti materi, ki je hotela vedeti, s katerimi fanti še druži njen sin, med kakšnimi fanti sedi, in če ji lahko razrednik zagotovi, da ne bo prišel v slabo druščino.

Razrednik ji je povedal nekaj krepkih; obrazložil ji je, da je ves razred, z njim vred, ena sama druščina, da so v njegovih očeh vsi skupaj učenci, katerim mora biti enak sodnik, učitelj in vzgojitelj.

Potem so se spomnile, da tista mati ni bila zadovoljna z odgovorom, saj je nekaj mrmrala o pokvarjenosti nekaterih otrok, vendar tako tiho, da je učitelj ni mogel slišati.

Za njimi je hitela ženska srednjih let. Morala je slišati pomenek. Saj je pospešila korak, jih dohitela in z močnim, jeznim glasom povedala, da jim ni nič mar njen fant. Ženske so jo začuđeno pogledale in najstarejša med njimi ji je razložila, da so se pač pogovarjale o roditeljskem sestanku in odobravale razrednikov odgovor o njenem primeru. Ali mar ni dobro povedal? Saj morajo biti razredniku in učitelju sploh vsi učenci enaki, kam pa bi prišli, če bi nekatere izvzemal in dajal prednost pred ostalimi?

Še glasneje kot prej je ženska gonila svojo: njej ni vseeno s kakšnimi otroki se bo njen fant družil. Že v rani mladosti se ni smel igrati z otroki slabih staršev, zdaj pa, ko hodi v šolo, ji je še posebno mnogo na tem, da ga obvaruje kakršnihkoli maloprednosti.

Ženske so jo še bolj začudeno opazovale, ona pa je, kot da tega ni opazila, še vedno nadaljevala, da ji fant vsak dan, ko pride iz šole, pripoveduje, kakšne da zganjajo nekateri fantje in celo dekleta. V odmorih skačejo po klopeh, letajo po hodnikih, med poukom šušljajo, ko gredo iz šole mečejo aktovke v zrak in podobno. Nato je dodala, da njen ni tak in nikoli ne bo, ker se med poukom niti ne premakne, v odmorih pojužina, doma pa je najrajši za knjigami, ali pa se igra s sosedovim fantom, zelo pridnim in poštenim fantom.

Ženske so se spogledovale in videti je bilo, kako težko so se premagovale. Tista, ki se je prva spustila z njo v pomenek, se menda ni mogla zdržati. Z nekoliko povišanim glasom ji je povedala, da res ni mogoče, da bi bili vsi otroci taki angelčki, kot je njen, in naj ga kar še tako lepo in čednostno vzgaja. In druga je še dodala, da se pač vse prizadevajo naučiti svoje otroke najlepših lastnosti, nihče pa jim ne more zameriti, če so živahni, veseli, zdravi in polni življenja. Šola, učitelji jim tega ne bodo nikdar zamerili, kajti v tistih letih so, ko se v njih kopičijo spoznanja drug za drugim, in vsako doživetje jim pomeni nekaj več.

In ko je hotela ta nekaj odvrniti, so ji obrnile hrbet in pospešile korak. In prav so imele...

M. V.

Napake in zasluge

Ko so v nekem podjetju ugotovili, da se je direktor okoriščal na račun družbene lastnine, so posamezniki nastopili v njegovo obrambo, češ, kaj je to v primeri z njegovimi zaslugami. Nekdo je na seji delavskega sveta celo predlagal, da bi škodo, ki jo je direktor povzročil podjetju, plačali iz dobička. Ta sklep so pozneje sicer umaknili, vendar tudi še sedaj marsikdo misli, da se je direktorju naredila krivica, ker se je stehtala samo njegova krivda, niso pa dali na tehtnico tudi njegovih zaslug pri razvijanju podjetja.

Slišati pa je tudi tako — sicer redko — mnenje, da napak pred izidom pisma izvršnega komiteja CK ZKJ ne bi smeli prestrogo obravnavati, ker dotlej še ni obstajalo tako opozorilo.

Ljudem, ki tako mislijo, je treba povedati, da je okoriščanje pač okoriščanje, kaznivo po kazenskem zakoniku, ki je obstajal že pred izidom pisma. Leto pa je samo poziv subjektivnim silam, da se še bolj dosledno bore za čuvanje zakonitosti, proti vsem napakam, ki zavirajo hitrejši družbeni razvoj.

»BOM PA ODSTOPIL...«

Tudi ta problem sodi pod isti naslov. Direktor nekega manjšega podjetja ima nedvomno nemalo zaslug za uspešen razvoj gospodarske organizacije, kar pa mu ne daje pravice, da bi delal, karkoli se mu zljubi. Če ga organi delavskega samoupravljanja ali pa občina kritizirajo, mora upoštevati kritiko, ne pa vselej užaljeno udariti po mizi, češ, bom pa odstopil, pa boste videli, kako bo podjetje šlo rakovo pot. Ako pa občina naposled sprejme odstop, ker mora biti negotovosti enkrat konec, je spet ogenj v strehi in direktor zahteva, da se mu dokažejo nepravilnosti, zaradi katerih mora zapustiti položaj direktorja.

BREZ NJEGA SE BO VSE KONČALO...

V nekem podjetju so posamezniki nerodno postavljali, češ da je od knjigovodje odvisno, kakšne plače dobivajo, koliko dobička razdelijo, itd. Pogosto je bilo slišati take pripombe:

»Ti to lahko urediš, samo nočeš...«

»Če bi šlo zate, bi že naredil tako, da bi bilo prav...«

Taki očitki so kajpak neupravičeni in dokaz nepoznavanja pristojnosti in predpisov. Nepravilno pojmovanje pa je mogoče odpraviti samo z neutrudljivim pojasnjevanjem, ne pa tako, kot je storil knjigovodja, ki je na očitke odgovoril takole: »Dobro, bom pa šel vstran!« — Pri tem spet upa na to, da bo grožnja pomagala in utišala člane delovskega kolektiva, ki pač morajo vedeti, da je nepogrešljiv in da se bo brez njega vse končalo.

S TAKIMI »ARGUMENTI« SI DVIGUJEJO CENO...

S takimi »argumenti« in s sklicevanjem na zasluge si nameravajo nekateri ljudje tudi dvigniti ceno, da bi izsilili večje prejemke ali pa drugačne ugodnosti. Na sejah delavskih svetov je pogosto mogoče slišati take opomine: Moramo mu dati večjo plačo, ker bo sicer zapustil podjetje! Če mu ne bomo dali stanovanja, bo šel drugam! in podobno. Taki primeri pa so — žal — še bolj pogostni tudi zato, ker je res, da nekatere gospodarske organizacije preplačujejo strokovnjake, kar posamezniki seve izkoriščajo, dokler v kakem podjetju končno ne ugotovijo, da taki ljudje le niso tako nepogrešljivi, kakor si domišljajo.

-Š.

MAMA, ATE, UMITI SI MORATE ROKE

Ivana, šestnajstletnega kmečkega fanta, ki je s prihodom na mladinsko delovno akcijo prvič pokukal v svet, so obiskali starši. Njihovega obiska je bil na moč vesel. Vodil jih je po naselju in jim razkazal barake, kuhinjo, jedilnico, športna igrišča, televizijski sprejemnik in še kaj. Predstavil jih je tudi komandantu, pa namestniku in drugim. Oči so se mu kar iskrile od ponosa, ko jim je pokazal tudi avtomobilsko cesto, ki jo je pomagal tudi on graditi.

Oče in mati si kar nista mogla napasti oči, saj je bilo tukaj toliko stvari, ki jih nista še nikoli videla. Tam gori, v hribih, kaj takega ni mogoče videti. To bodo sosedje odpirali usta, ko jim bosta povedala, kje je njun sin in kaj dela. Pa še to jim bosta povedala, da ni res, da se bo njun sin pokvaril v brigadi, kakor so čvekali.

Bil je čas za kosilo. Oče in mati sta odvezala brašno, sin pa je šel po svoj obrok. Na poti je srečal komandanta, ki mu je rekel, naj povabi tudi starše v jedilnico. To je rad storil, ker si je že prej na tihem želel, da bi tudi oče in mati poskusila dobrote brigadirske kuhinje.

Usedli so se za mizo. Že so prijeli za žlice, da bodo zajeli v zvrhano poln krožnik makaronov in golaža, ko je Ivan nenadoma skočil pokonci, kakor bi ga nekaj pičilo.

»Mama, ate, umiti si morate roke!« je tiho zaklical in se ozrl okrog sebe, da bi videl, če ga ni morda kdo slišal. Kaj bi si mislili brigadirji o njem, če bi vedeli, da je hotel jesti z umazanimi rokami?

Oče in mati sta se dvignila in pohlevno sledila sinu, ki ju je vodil k čebru z razkuženo vodo, kamor so pomočili roke.

Sin že ve, kako je prav! sta si mislila oče in mati. Da ne bi bilo kaj narobe, sta večkrat pomočila roke v vodo. Glej ga, šmenta, česa vsega še ne vemo v hribih! sta dejala sama pri sebi in zvedavo pogledala Ivana, če bo treba še kaj storiti, preden se bosta smela spraviti k jedi.

Ko so se vrnili v jedilnico, so se brigadirji hitro sklonili nad krožnike, da jih ne bi gostje zasačili pri smehu. Šele potem, ko so Ivanovi starši zapustili naselje, so dali svobodo svojemu krohotu. Ivan jim je sprva zameril, potem pa se je še sam smejal, kadar je pogovor nanesel na ta dogodek.

Tudi v Zagrebu so imeli nekaj predavanj o prometni varnosti, na cesti pa se je pojavila ob tov. miličniku tudi pionirka-prometnica!

SENZACIJA ZA TRBOVLJE

Pošast na cesti

NA JESEN LETA 1913 SE JE RAZNESLA PO VSEJ TRBOVELJSKI DOLINI SENZACIONALNA NOVICA:

— PRIŠEL BO AVTOBUS. PRVI AVTOBUS!

KAKŠEN BO? ALI VOZI RES Z VZNEMIRLJIVO BRZINO 35 KM NA URO?

KDO SE BO LE PELJAL S TO POŠASTJO? SO MODROVALI LJUDJE IN ČAKALI.

Danes se zdi mnogim, ki so preživeli, takratna zavzetost smešna. Tudi prvemu trboveljskemu šoferju avtobusa, ostarelemu Francu Gučku.

— Bil sem pravi smrkavec s svojo udobnostjo in hitrostjo!

Pa vendar. Ko se spomni tega svojega starega Saurerja, zaigrajo mladostni spomini na vse registre.

Leta 1913 je bila v Trbovljah ustanovljena avtobusna družba in mladega Franceta so izbrali za šoferja prvega trboveljskega avtobusa. Na Dunaju je opravil zahtevni izpit in potem se je nekega jesenskega dne znašel na trboveljski cesti s še dvema šoferjema dunajske tovarne avtomobilov in — z rumenim avtobusom Saurerjem!

Ljudje so zijali in se prestrašeni umikali na skrajni rob ceste. Šoferji pa so pritisnili na plin, da je vozilo »zdrvelo« s 35 km po zaviti cesti.

Toda nastale so težave. Ljudje so se izogibali tega novega »voza« na štirih kolesih. Ko so na postaji izstopali iz vlaka, po starem običaju dobro naloženi z nahrbtniki, so pokazali »pošasti« fige in jo peš mahnili proti dolini. Gučku pa so pomahali s krono, ki so jo mimogrede zapili pri Sušniku.

Potem je poskusil z zvijačo. Nekajkrat jih je popeljal s postaje brezplačno in Trboveljčani so ugotovili, da avtobus pravzaprav le ni čisto odveč. Prej so bili doma, in spočiti!

Začeli so tudi plačevati.

Kakšen je bil rumeni Saurer?

Imel je 8 sedežev prvega razreda. Do njih so prišli po dveh stopnicah, 20 sedežev drugega razreda in šest stojišč. Tu pa je bil vstop že bolj zapleten. Avtobus je vozil s seboj posebne lesene stopnice, ki jih je sprevodnik pri vsaki postaji sproti postavljal pred vrata.

O električnih žarometih ni bilo ne duha in ne sluha. Svetil je acetilen, v zimskem mrazu pa je avtobus često vozil v popolni temi.

Največja brzina 35 do 40 km.

Kolesa so bila iz polne gume.

Pozimi so devali nanje debele verige, ki so na vso moč orale cesto.

Karambolov ni bilo.

Ob začetku prve svetovne vojne sta se šofer in avtobus za vedno poslovila. Avto je ostal v Celju, šofer pa v Postojni. Med vojno ga je le še bežno srečal v Voičji dragi, ko je vozil ranjence.

Nikoli več ga ni bilo v Trbovlje.

ČRNOLASKA MILENA

Jože Štok-Korotan

Še eno noč in še en dan, in Mirkov bataljon je bil spet v Javoršči. Komandir Jože je prišel tja, kamor ga je vleklo srce že štiri dni. Tudi Milena ga ni mogla pozabiti. Ko sta si stisnila desnici in se drug drugemu zazrla v globino oči, sta v njih razbrala skrivnostno izpoved ljubezni.

Mlada ljubezen! Niti Jože niti Milena se nista zavedala, kako se jima je vtihotapila v srce. Zdaj si nista mogla več pomagati. Toda kdo naj bi oporekal tako nežni, skromni in tovariški ljubezni, kakor se je razcvetela med njima.

Ko je Milena legla k počitku, se je počutila povsem prerojeno. Bila je srečna, ko je po dveh dolgih letih srečala brata, in dobro ji je delo, ker sta pisala staršem. Njeno notranjost pa je krasila tudi ljubezen do Jožeta. Zdelo se ji je, da ji je ta ljubezen napolnila tisto praznino v srcu, ki jo je začutila takrat, ko ji je Tilka zaupala, da ima rada njenega brata.

Toda Jože ji ni pomenil samo tisto, za kar se je čutila okradeno od Tilke. Ljubila ga je, ker je bil postaven in krepak partizan, dobrosrčen in iskren tovariš, človek brez skritih računov in zahtev. Bil je poln fantovskega zanosa, toda nežen in ljubezniv, in tako podoben bratu Stanku, da ga je z njim včasih celo zamenjala.

Popoldne je bil Jože prost. Ves čas je presedel z Mileno ob topli peči v Severjevi izbi. Kramljala sta o vojni, o starših in nazadnje tudi o sebi, o svojih srčnih željah... Nenadoma pa se je Jože nekam zamislil, kakor da z muko nekaj kliče v spomin.

»Ondan si mi pripovedovala, da si pobegnila iz Scherdinga,« je naposled spomnil dekle na razgovor ob prvem srečanju.

»Da, iz Scherdinga! Kaj pa je?... Ali mi ne verjameš?«

»Verjamem ti,« jo je hitro ustavil Jože, »a me zanima, katere družine si poznala tamkaj... Morda koga iz Zasavja?«

Dekle je urno pobrskalo po spominu in naštevalo izgnance, ki se jih je najbolj spominjalo. Med tistimi, ki so bili poleti odpeljani v Baumgarten, je imenovala tudi Mežnarjevo družino.

»Kakšna je bila ta družina?« jo je vprašal komandir Jože.

»Očeta sem videla samo enkrat, ker je bil za hlapca na neki kmetiji. Mati je bila zadnje čase hudo bolna, tri hčerke so bile na prisilnem delu, z mlajšo pa sva bili dobri prijateljici...«

»Torej že poznaš moje starše in sestro!« je Jože ves zagorel. »Zdi se mi, da imam sedaj vso pravico, da te ljubim...« je vrelo iz njegovih prsi. Ni se mogel vzdržati, da ne bi dekleta objel in poljubil. Potem sta še dolgo govorila o svojcih...

Njuna čustva so se še poglobila. Veselila sta se, da bosta skupaj v bataljonu, če že ne v isti četi. Milena je želela postati borka; o bolničarki ni hotela niti slišati.

Tedaj pa je prišel v Javoršico sekretar komiteja Komunistične partije za kamniško okrožje Marijan. Komandant Mirko mu je predlagal, naj bi vzel Mileno na teren za mladinsko aktivistko, ker bi v brigadi težko prenašala težave.

In Milena je proti svoji volji, nerada, ko da bi jo gnali na morišče, šla na teren. Ko je segla Jožetu v roko, so ji tekle po zardelih licih debele solze. Srce se ji je trgalo od žalosti, da mora zapustiti brigado in Jožeta. Ko je izza skednja pomahala v pozdrav, ji je zastal korak, ko da so se ji noge prelile v svinec. A šla je; tak je bil ukaz!

Na Ajdovščini sta se ustavila. Sekretar Marijan je dal Mileni navodila za delo. Začela je prebirati brošure in čitati radijska poročila, sodelavci pa so jo seznanjali z delom na terenu. Ob večerih je šla z njimi na sestanke v vasi, na mitinge in v manjše akcije.

Po treh tednih so spoznali v Mileni nadarjeno mladinsko aktivistko in vestno delavko. Pri svojem delu je bila zelo prizadevna in uspešna. Zato ji je Marijan zaupal vodstvo okrožne administracije. Hkrati je Milena pomagala tudi v ekonomatu. Večkrat se je vživela tudi v kuharico. Takrat so bili partizani najbolj zadovoljni s hrano.

Milena je delala od jutra do večera in še ponoči. Bila je neugnana in vse ji je uspelo. Vendar pa ni bila nikdar toliko zaposlena, da ne bi sedla za mizo in napisala pismo komandirju Jožetu. Pisala mu je o sebi, ga vpraševala, kako živi in kaj dela, odgovarjala na njegova pisma in se mu zaupala iz dna srca.

Pa tudi na brata ni pozabila. Pisala mu je tudi po dvakrat na teden. Staršem se je oglašala bolj poredko. Bala se je, da bi jim njena pisma škodovala, pa čeprav je pisala pod drugim imenom.

Milenina lepota je vznemirjala mnoga srca partizanov. Fantje so jo oboževali, a ona ni klonila pod njihovimi lepimi pogledi in besedami. Čeprav tako mlada, je bila začuda trdna. Nihče ji ni omajal ljubezni do njenega partizana in ji zrahljal zaupanja vanj.

Na pustno nedeljo je črnolaska Milena napisala tri pisma: staršem, bratu in dragemu. V vseh je pisala o svojem delu in življenju, Jožetu pa tudi o srčni skrivnosti. Staršem je še posebej dajala upanje, da stopa v tisto pomlad, ki bo vzcvetela v konec te strašne vojne — in tedaj bodo Korenovi spet skupaj.

V ponedeljek je bila lepa Milena na obisku pri vaških mladinkah v Klopcah. Utrujena se je vrnila v pisarno, a je vseeno rešila nekaj aktov, ki so jo čakali na pisalnem stroju.

HALO, 911

Kolika sme biti cena mošta pomešanega s kislo starino? — Radoveden Videmčan.

Nič, ker s takšnim mešanjem nastane navadna brozga in je zato nedovoljeno.

Po večletni delovni dobi, podjetje odpove delavcu službo približno junija ali julija. Ali mu pripada celoten ali samo polovičen dopust? Podjetje deli za prvih šest mesecev dobiček. Ali je upravičen nanj tudi tisti delavec, ki ga je ustvarjal, a pred njegovo dejstvijo dobil odpoved stalne službe? Je upravičen delavec, ki se vozi z lastnim kolesom v službo in domov, zahtevati za to kakršno koli odškodnino? — O.J., Sevnica.

1. V starem podjetju polovica, v novem pa polovica dopusta. 2. Dobiček mu po zakonu pripada! 3. Posamezna podjetja imajo v tarifnih pravilnikih določeno višino prevoznih stroškov za prevoz v službo s prevoznimi sredstvi. Koliko krije podjetje in koliko posameznik.

Zanima me, koliko stane mesečna vzdrževalnina za posameznega gojenca v internatu trboveljske ESŠ? — R. Videm-Krško.

ESŠ nima svojega internata. V gimnazijskem znaša oskrba 6.500 dinarjev.

Jagode grozdja na Bizeljskem

»Pri Balonu trgajo,« so mi povedali Bizeljanci, ko sem jih spraševal, če je trgatev povsod že opravljena. Kaj, če bi se jim vsilil in si privoščil kak dober grozd? sem mislil sam pri sebi in se napotil proti Balonovi domačiji, nedaleč stran od glavne ceste.

V vinogradu je bilo veselo. Niso me nagnali, kakor sem se bal. Trte so tako obložene z grozdjem, da letos res ni treba skopariti z njim. Lahko sem si ga privoščil po mili volji.

Vtem ko sem jaz iskal še kaj boljšega od tistega, kar sem že pozobal, so dekleta — po govorici sem uganil, da so Zagorke — hitele polniti škafe, da so možje kar težko sproti odnašali grozdje v brentah, ki so jih praznili v velike sode na robu vinograda.

Gospodar mi je pripovedoval, da je letošnja letina rekordna. Ta ugotovitev me ni presenetila, ker sem lahko tudi sam uganil, da trte že dolgo niso bile tako obtežene s sladkimi jagodami.

»Kolikšen bo letos hektarski donos?« sem ga vprašal.

»150 hektov,« mi je odgovoril. Mislil sem, da sem narobe slišal, zato sem še enkrat ponovil vprašanje.

»Res, 150 hektov,« je gospodar ponovil svoj prejšnji odgovor. »V novem vinogradu pa celo 200 . . .«

Neverjetno, a vendar res. Po treh slabih letih, ko sta toča in pozeba vzela skoraj vse, pa je tudi prav, da je letošnja letina tako obilna. Nič zato, če je treba delati od zore do mraka, samo da bodo sodi polni sladke kapljice. Škoda le, kakor pravijo, da ima letos mošt tako nizko ceno. Sicer pa se bodo tudi ob taki ceni napolnili mošnjički, kakor že dolgo ne. Marsikaj, kar so ljudje prejšnja tri leta odlagali na boljše čase, ko bo trta spet bogato obrodila, bo mogoče nadomestiti letos. Nakupiti bo treba to in ono, a marsikdo se bo morda lotil tudi obnove. S pomočjo zadruge, ki bo letos ustvarila lepe dohodke, bo mogoče narediti večji korak v modernizaciji vinogradništva.

Gospodar me je peljal v klet, polno velikih sodov.

»Enkrat sem jih že izpraznil, pa bodo kmalu spet polni,« mi je povedal Balon. »Moje vino gre predvsem za izvoz, seveda preko zadruge. Nekaj ga bo odkupil tudi ‚Turist' iz Ljubljane.«

Potem sem se v krogu Balonove družine razgovarjal o tem in onem. Sin Franci, predsednik aktiva mladih zadružnikov, mi je pripovedoval o načrtih mladih zadružnikov. Letos poleti so si s prihranki lahko privoščili kratko bivanje na morju, od koder so prinesli nepozabne vtise. Ko bo v vinogradih in v kleteh vse postorjeno, bo aktiv spet zaživel in o njem bo mogoče marsikaj slišati. Radi bi obiskali tudi Trbovlje, samo prevoznega sredstva ne morejo dobiti. Kaj, ko bi jim ta obisk omogočilo kakšno trboveljsko podjetje?

Mojo pozornost je vzbudila slika na steni. Med mnogimi obrazi, ki zvedavo pričakujejo prihod prvega vlaka na progi Savki Marof-Kumrovec, sem odkril tudi Miro Balonovo, obkroženo z belim krogom.

»Vjesnik u sredu je izbral ravno mene in me osrečil s petimi tisočaki,« mi je pojasnila Mira. Njeni odgovori na vprašanja VUSA so vzbudila pozornost mnogih bralcev. Iz raznih krajev je dobivala pisma, celo iz Bolgarije.

»Ali je bilo med njimi tudi kako ljubavno?« sem jo podražil. Na to vprašanje ni nič odgovorila, samo zardela je. To pa pomeni, da na Bizeljskem dekleta še zmiraj zardevajo . . .

Tako nekako sem preživel trgatev pri Balonu na Bizeljskem. Morda ste pričakovali, dragi bralci, da bo ta sestavek opisoval kaj drugega? Recimo pesem klopotcev, mladostno prešernost fantov in deklet, škripanje stiskalnice, zabavo po končanem delu ali kaj drugega. Tudi o tem bi lahko pripovedoval ta sestavek, toda potem bi si moral zavihati rokave, pridno polniti škafe ali nositi brente, se kopati v lastnem znoju in se na koncu zavrteti s kakim brhkim dekletom, pa mu še kaj lepega prišepniti na uho, a jaz vsega tega nisem storil, ker sem šel na trgatev samo zaradi sladkega grozdja . . .

Pepče pripoveduje...

Hec je zdrava stvar, posebno če ni pretiran. Minulo nedeljo pa ga je bilo v Trbovljah toliko, da sem ga sit za vse večne čase. Sem dejal doma ženski, da moram tudi jaz enkrat na zeleno igrišče firbec napasti. Seveda me je žena pisano premerila, toda jadrno sem jo odkuril, kajti do pričetka velikega dvoboja žogobrcarskih ekip Maribora in Rudarja je manjkalo le še nekaj dobrih minut. Lepo sem plačal tiste božjake pri blagajni in se postavil na tako mesto, da sem imel lep pregled nad celotnim igriščem.

Začelo se je v znamenju bika. Noge so opletale sem ter tja, da je bilo veselje. Ko so našega Rudarjevca dovolj obrcali, sem se razjezil. Pa ni dosti manjkalo, da je nisem prvič skupil. Ob meni je stal namreč neki Mariborčan, ki je že nameril pest. Previdno sem se pomaknil nekaj metrov nazaj, kajti hudo miroljuben možak sem in nisem hotel prvi začeti štrajta. No, do konca tekme je še nekam šlo. Potem pa sem nesel nos in kožo v levji brlog. Naši vrli Trboveljčani so se razjezili nad Mariborčani in v trenutku sem bil sredi bojnega meteža. Po zraku je priplesala steklenica, seveda na mojo črepinjo. Zatulil sem od bolečine in pokazal pesti. Tokrat pa se je šele pravzaprav pričelo. Ljudje so mislili da sem iz Maribora. Prvi me je suni, da sem se opotekel naravnost nekemu možaku v trebuh. Ta pa ne bodi len, me je lepo poslal nazaj. Potem sem skakal kot dobro pomerjena žoga sem ter tja, vmes dobil celo po glavi s pendrekom in se končno znašel v jarku. Prokleto!, sem razjarjen zamotovili in se pri priči podal proti ljubemu domu. Ne morem vam povedati, kako so se me doma ustrašili. In ni dosti manjkalo, da je nisem še doma dobil od moje boljše polovice. Takrat sem sklenil, da me ne vidi nobeno igrišče več, pa tudi sinu sem prepovedal vsakršno žogobrcarsko udejstvovanje. Kajti: človek je le človek in žoga, žoga. Moram vam povedati, da sem strašno razočaran nad Trboveljčani. Vsega tistega zares ni bilo treba. Maščevanje je sploh preživela stvar, in moji vrli nogometni kibici bi že morali, kaj se spodobi, in kaj ne!

Ko sem naslednji večer koračil proti Tereziji, sem se zaletel v neko žensko. Ta je zavpila, da je odmevalo daleč naokrog. Babnica je mislila, da imam kake slabe namene. Potem sem se lepo pobral, ona pa je še vedno tulila kot grešna duša. Zaman sem ji dopovedoval, da sem se vanjo zaletel zaradi hudičeve teme, ona pa me niti poslušati ni hotela in me grdila z izprijencem, pa da napadam poštene ženske in podobno. Zato sem takrat sklenil, da bom na prvi seji občinskega ljudskega odbora predlagal, naj za božjo voljo razsvetlijo tisti del Trbovelj, da se v bodoče ne bodo ponavljali podobni incidenti. Pomislite, kaj bi bilo, če bi me tista babnica spoznala, in povedala moji ženki, v kakšne lumparije sem se podal. To bi bilo za uiti od doma!

Še v zagorski Avtoprevoz sem skočil naznanit, da se bo enkrat avtobus na progi Trbovlje—Zagorje zvrnil v prepad če bodo toliko ljudi nalagali. Zadnjič jih je bilo kar 70 potnikov. Morda mi bodo ustregli.

Lepe pozdrave Vaš Pepče

Zagorska kronika

● Minulo nedeljo se je v zagorski šoli začel večmesečni dramski tečaj za igralce dramskih družin Zagorja, Hrastnika in Trbovelj. Tečaj vodi direktor ljubljanskega Mestnega gledališča tov. Tiran, režijo enega odrskega dela pa prevzame tov. Češnovar iz Trbovelj. Tečajniki, ki jih je bilo ob začetku malo, verjetno je, da jih bo več ta teden, bodo pridobili precej teoretičnega in praktičnega znanja, kar jim bo pripomoglo do večje uveljavitve na odrskih deskah.

● V nedeljo so imeli izlaški zadružniki svoj polletni občni zbor. Na zboru so pregledali uspehe polletnega dela in se pomenili o nekaterih neodložljivih zadevah, zlasti bližnjih volitvah v zadružne svete. Več o zboru poročamo prihodnji teden.

● V nedeljo so bile v Zagorju tudi skiro tekme. Nastopilo je več desetin zagorskih pionirjev in pokazali resnično hitrost in spretnost na skirojih. Najboljši tekmovalci so dobili priznanja. — Tekmovanje je organiziral TVD »Partizan«.

● »Svoboda« Zagorje organizira v soboto gostovanje radeškega mestnega gledališča. Radečani bodo nastopili z »Uspavanko«, delom, ki je navdušilo ljubitelje odrske dejavnosti. Ker Zagorjani dobro poznajo radeško gledališče, ki jih je že večkrat presenetilo s svojimi deli, bo prav gotovo dvorana TVD »Partizana« polna. (v)

10701 rešuje življenje

Telefonski poklic! Sevnica kliče Videm-Krško, številka 13. Slušalko dvigne šofer reševalnega avtomobila 10701. Sporočilo se glasi: »V Sevnici se je zgodila nesreča. Šofer »Gradisa« se je ponesrečil. Težko vozilo mu je zdrobilo prsni koš. Ker ni na razpolago našega reševalnega voza, pridite takoj na kraj nesreče!«

Jože Spiler skoči kot blisk s svojo »Škodo« in se odpelje z vso hitrostjo v Sevnico. K ponesrečencu je prišel ob istem času kot zdravnik. Petnajst minut po telefonskem poklicu je bil ponesrečeni kolega že v reševalnem avtomobilu, ki je drvel proti Novemu mestu. Nenehno se je oglašala avtomobilska sirena in opominjala vsakogar, da reševalni avto rešuje življenje ponesrečenca. Vsaka minuta je bila dragocena. Tega se je prav dobro zavedal tudi Jože, zato je vozil, kolikor se je dalo, hitro, a kljub temu previdno, da ne bi prišlo do še hujše nesreče. Po Mirnski dolini je bila vožnja zelo napeta in težavna. Od

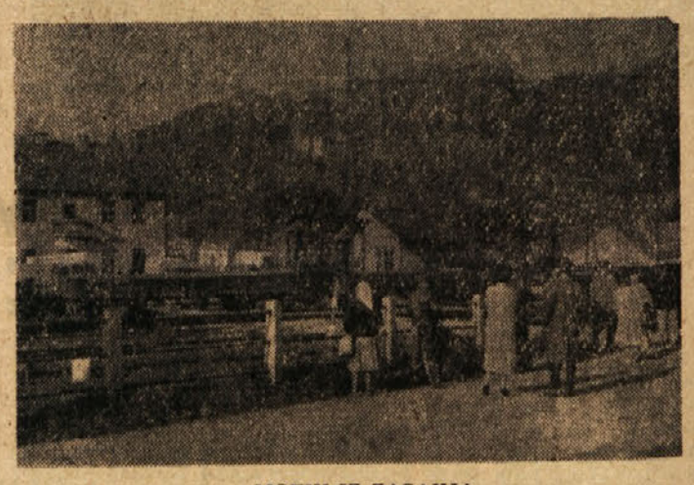

MOTIV IZ ZASAVJA

Smarjete dalje je bilo že bolje, saj je cesta odprta in avtomobil je drvel s hitrostjo nad 90 km na uro. Vsi avtomobili so se ustavljali in dajali prednost reševalnemu avtomobilu in na ta način pomagali, da je po 45 minutah dospel v novomeško bolnišnico, kjer so ponesrečencu nudili prvo pomoč. Morda je ponesrečenec prav zaradi hitre vožnje ostal pri življenju, ki je še danes ves v mavcu, a živi.

Takih in podobnih poklicov je vedno dovolj. Na reševalni postaji v Vidmu-Krškem sta dva reševalna avtomobila in prav tako tudi dva požrtvovalna šoferja, ki opravljata po 24 ur svojo službo. Pogosto pa se dogodi, da tudi v svojem prostem času sedeta za volan in rešujeta življenje. — Jože Spiler se najraje spominja tistega dne, ko je prevozil v enem dnevu 984 km. Bil je v Zagrebu, Novem mestu, Ljubljani, in kar štirikrat v Brežicah. Skupno s šoferjem Franjom Vrečkom prevozita mesečno povprečno 6.000 km. V službi sta skupaj že devet let in med njima še ni prišlo do prepira. Svoj prosti čas izkoristi Jože najraje za lov, Franjo pa za čebelarjenje. Jože rad hudomušno pripomni, da zna kolega boljše izkoristiti svoj prosti čas, ker čebelarstvo kdaj pa kdaj kar dobro »nese«.

Lani sta oba napravila svoji ustanovi kar 800.000 din čistega dobička. Nekateri so že začeli razpravljati, da bi zato lahko znižali vozno tarifo. Dobiček pa ni nastal zaradi visokih prevoznih cen — saj so prav takšne kot pri vseh drugih reševalnih postajah — pač pa zato, ker oba avtomobila sama popravljata. »Škoda« je že prevozila 30.000 km, toda brez kakršnih koli okvar, če izvzamemo defekte na gumah. »Olimpia« pa ima za seboj že 300.000 km, a je še tako dobro ohranjena, da ji tako dolge vožnje ne bi nihče prisodil.

Kakršna šoferja, takšna sta tudi avtomobila.

ZAKLJUČEK SEMINARJA

Preteklo soboto so v Vidmu-Krškem zaključili 14-dnevni seminar, ki ga je pripravil zvezni center za izobraževanje vodilnega kadra v podjetjih iz Zagreba. Seminarja se je udeležilo 15 ljudi iz vse Jugoslavije.

Podobni seminarji so bili v Vidmu-Krškem že preteklo leto. Na njih predavajo strokovnjaki iz Jugoslavije in drugih držav. Poslužujejo se najsodobnejših metod za posredovanja snovi.

Pričakujejo, da bo na jesen še en tak seminar. -š

ZAGORSKA KRONIKA

● Približno 60 zagorskih pionirjev je pred dnevi obiskalo graditelje avtomobilske ceste. Tako se jim je le izpolnila želja, videti mlade graditelje pri njihovem delu in sploh njihovo življenje. Med graditelji naselja Toneta Tomšiča so se izredno dobro počutili, prav tako pa tudi v glavnem štabu mladinskih brigad na Otočcu.

● V petek se je na Izlakah začel seminar občinskega komiteja ZK Zagorje za sekretarje in vodstvene tovariše osnovnih organizacij ZK. Tečaj bo trajal več tednov, proučevali pa bodo program ZKJ.

Ustanovitev gledališča mladih v Zagorju

Potreba po ustanovitvi mladinskega gledališča se je pokazala že prejšnja leta. Vendar je šele letos uspelo zagorski »Svobodi« pripraviti vse potrebno za nemoteno delo te skupine. Sicer delo te skupine v začetku še ne bo steklo tako, kot si to želi upravno vodstvo društva, ker ni potrebnega vodilnega kadra. V kolikor pa bo društvo tudi še v bodoče spremljalo razvoj in rast gledališča mladih in mu pomagalo, bodo te in druge težave počasi odpadle.

Za zdaj šteje mladinska igralska skupina razmeroma malo mladincev in mladink. Zato bo moral odbor te skupine nenehno skrbeti za nadaljnji priliv vseh tistih mladih ljudi v Zagorju, za katere vedo, da imajo veselje do odrskega udejstvovanja. Pogoji dela se bodo znatno spremenili, ko bo dograjen Delavski dom, ko bodo torej na razpolago mnoge druge možnosti, ki jih sedaj ni, ali pa so zelo omejene. Tako bo oziroma je že nastal problem, kje dobiti potrebne prostore za vaje. Zlasti če bodo pravočasno pričele s študijem tudi drugi dve igralski družini. (v)

39-LETNICA SKOJ — V Trbovljah so minuli teden slovesno proslavili 39. obletnico ustanovitve SKOJ. Na akademiji v delavskem domu so v kulturnem sporedu nastopili godbeniki in pevci »Svobode-Center« in dijaki gimnazije.

Novice z Zdol

ZA BOJ PROTI OGNJU skrbi na Zdolah desetina prostovoljnega gasilskega društva, ki deluje v okviru PGD Videm že od leta 1951. Gasilci imajo redne sestanke, vsi člani pa so napravili tudi strokovni izpit za izprašane gasilce. Njihovo delo stalno napreduje. Iz lastnih sredstev so prispevali denar za ureditev brentače, imajo novo sireno, zgradili so si skladišče, ObGZ pa je prispevala denar, s katerim si bodo betonirali tla v tem skladišču. V načrtu svojega bodočega dela imajo skrb za vključitev čimvečjega števila pionirjev, ureditev gasilskega bazena in po možnosti nakup 300-litrske motorne brizgalne.

POTUJOČI KINO občine Videm-Krško je v lanski kulturni sezoni obiskoval tudi Zdole. 16 njegovih predstav si je ogledalo 1045 ljudi. Pred kratkim pa je začel že z letošnjo sezono. Zaradi prepoznega obvestila pa udeležba ni bila najboljša. Vodstvo potujočega kina zato prosimo, da nam po možnosti priskrbi program potujočih filmov vsaj za en mesec naprej. Vsekakor pa smo veseli, da na Zdolane niso pozabili, kajti to je edino kulturno razvedrilo kmeta v tednu.

-a-

NOVO DRUŠTVO LOGARJEV

6. oktobra t. l. je bil ustanovni občni zbor društva logarjev novoustanovljene Kmetijsko-gozdarske poslovne zveze v Litiji.

Program društva sekcije »Kum«, kakor se imenuje, je zelo obsežen in bo moral izvoljeni upravni odbor že od vsega začetka krepko poprijeti za delo. Tega dne so bile tudi volitve upravnega in nadzornega odbora sindikalne organizacije novoustanovljenega podjetja.

M. P.

IZ OCI V OČI

Zazvónil je telefon. — Oglasila se je uslužbenka, ena izmed tistih mnogih iz manjših podjetij, zadnja v pisarni, prva za direktorjem in računovodjem.

— Ne tega pa ne vem. Če imamo krompir, koliko stane? Ne kupujem ga, tu pa sem samo uslužbenka.

Tako nekako.

Njen primer pa ni samo njen primer.

Je možak, ki živi v neposredni bližini svojega vodje, ve mnogo o njem in mnogo govori. Takole ob kozarcih in za vogali. To dela, to ni prav. Na račun podjetja uživa, nima pravilnega odnosa in . . .

V podjetju molči.

Kaj bi, se rad pohvali, glavno, da imam plačo! In pritrjuje »slabemu« direktorju.

Bil je zbor volivcev. Dvakrat je dobil vabilo, pa ni šel. Zakaj?

— Kaj bi hodil!

Vsak dan četrt ure pred 14. gre z dela. Meni, da se »gverk« zato ne bo spufal. Neka bralka je zatrdila:

— Ne, politike pa ne berem. Ta me ne zanima.

In še.

Kaj bi storila uslužbenka, ki je »samo uslužbenka«, ko bi v njenem podjetju nenadoma zmanjkalo kupcev.

Kaj uslužbenec, ki mu je »glavno plača«, če bi podjetje prišlo na psa?

Možak, ki mu ni za zbor volivcev rad zabavlja in si krka na prsi, zakaj pred ušesi prihuljeno molči?

Ali tisti z »gverka« lahko brez sramu zahteva povišanje plače?

Je bralki vseeno, ali je vojna ali mir?

-jak

NAŠ REPORTER S ŠOFERJI RK

Kolesa so se hitreje zavrtela

Mrak se je razplezal nad dolino. Nad polne ceste. Kino. Restavracije. Gostilne. Fluorescentne luči.

Sobota. Ples . . .

Šoferja Janko Škrinjar in France Ostrožnik in mi, ki smo se ta večer skupaj z njima zbrali v skromni sobi reševalne postaje, smo pozabili na soboto, na vesel zaključek tedna. Pred nami je bila noč v službi, noč, v kateri se lahko marsikaj zgodi.

Za neznanca, ki se srečuje z rumenimi vozili Rdečega križa le od daleč, je to čudna noč. Živčna. Nestrpna. Za šoferje pa seveda drugačna. Zlasti hladnokrvna. Brez te ne gre. Saj se spominjate presunljivega zavijanja njihovih siren in nore brzine. Takrat vemo, da gre zares. Da, rumeni mercedes rešuje življenje. Pretreseni spoštljivo zremo za njim. Šofer nima časa za sentimentalnost. Volan mora ubogati kot vedno!

PREKO DNE STA mercedes in fiat vozila skoro po vsem Zasavju. Bila v Podkumu, na Jagnjenici, v Zagorju, na Izlakah, v Hrastniku in Ljubljani. V Trbovljah. V prostem času pa sta šoferja popravila še starega mercedesa, ki si je z mnogimi prevoženimi kilometri že močno skrajšal življenjsko dobo, a v sedanji šibkosti avtoparka še vedno koristno služi, in poskrbela za vsako najmanjšo napako na novejšem mercedesu in osebnem fiatu.

Letos so avtomobili trboveljske reševalne postaje prevozili že blizu 80.000 km.

Iz dneva v dan bolj se oglaša potreba po še enem sanitetnem ali osebnem vozilu.

Spomini.

Ko spet zazvoni telefon, beseda obstane na ustih. Skromna večerja nedotaknjena.

Mudi se. Že je drvel mercedes proti Zavinam. Pri porodu se je nekaj zataknilo in mlada porodnica ne sme dolgo čakati na nujen prevoz v trboveljsko bolnišnico.

Brzinomer je lezel preko 80 km.

Bogati spomini.

Bilo je zadnjič. Nekaj pred 24. uro je vrgel šoferja Franca s postelje klic trboveljske splošne bolnišnice.

— Takoj v Ljubljano!

Nekajkrat je že sprejel ta večer podoben klic, toda noben ni bil tako nujen in razburljiv. Šlo je za človeka, o katerega usodi so odločale minute in krvna skupina, ki jo je bilo moč dobiti le na Kliniki.

Natanko opolnoči je s polnim plinom zdrvel skozi Trbovlje rumeni mercedes RK. Čez dve uri je spet stal pred vhodom v trboveljsko bolnišnico. Kri je bila tu!

MEDTEM JE FIAT vozil čez hrib v Hrastnik in naprej v Radeče. Pri nekem bolniku je sredi noči nastopilo kritično stanje.

Zverižena in blatna cesta. Luknje.

— Ali bo šlo?

— Mora iti!

Mercedes postaja glasnejši.

Primerjava med osebnimi in rešilnimi avtomobili je nemogoča. Kdaj vozijo prvi po takšnih cestah? Njihova življenjska doba je laže daljša.

Ko smo bili spet na bazi, je bila ura že globoko čez polnoč.

Spet je klicala neka zagorska vas.

Nekdo se je hudo ponesrečil.

Bilo je lepo. Pili in plesali so dolgo v noč. Letos ne manjka žganja in sadjevca. Ko se je fante v pozni uri že vrnil domov in se vzpenjal na senik, mu je spodrsnilo . . . Padec je bil močan.

Še enkrat smo zapeljali skozi prazne Trbovlje. V kolonijo na bregu. Potem v ambulanto in spet nazaj.

Časopis v rokah.

— Glej, ozdravel je! Janko je bral zahvalo »zdravnikom in strežnemu osebju bolnišnice za vso skrb ob hudi nesreči«. X. se je ponesrečil. Dobro se spominja tistega dne. Bil je prvi pri njem in vozil je, največ, kolikor je mogel. Vse je bilo kritično.

Zdaj se zadovoljno smehlja. Človeku je lahko lepo, ko ve, da je pripomogel k nečemu srečnemu, k povratku domov, k družini.

Zjutraj voščimo tovarišema, ki zamenjata nas, dobro jutro. Kot vsak dan ta čas.

Fiat, mercedes in šoferja — vsi so pripravljeni

Potem pa spet zazvoni telefon in mercedes in fiat spet vozita skozi Trbovlje. Kdaj pa kdaj se oglasi sirena.

Takrat je posebno hudo.

-jak

Film

— V Madridu in okolici snemajo film »Gola Maja«. Delo prikazuje eno najrazburljivejših razdobij v življenju znamenitega španskega slikarja Francisca Goya in pomeni enega najambicioznejših prijemov v povojni ameriški kinematografiji. V glavni vlogi vojvodinje Albe nastopa Ava Gardner, ki je z vlogo nadvse zadovoljna, saj je ob neki priložnosti izjavila, da še ni imela priložnosti igrati v tako zanimivi in hvaležni vlogi, hkrati pa se ji je tu ponudila priložnost, da v »resnici pokaže vse, kar zna«. Po poročilih so z njo zadovoljni tudi njeni sodelavci. Režiser Cukor je dejal novinarjem, da je to povsem nova Ava.

— Pariški Cinemonde poroča, da bosta Marlene Dietrich in Montgomery Clift partnerja v filmu, ki ga bodo snemali v Berlinu, po njegovem mnenju pa bo pomenil modernizirano in ekranizirano verzijo Shakespearovega »Hamleta«.

— Slavni francoski režiser »družbeno - političnih« filmov Andre Cayatte, ki se je proslavil s filmi, kot so »Vsi smo morilci«, »Pred potopom« itd., bo skoro začel snemati film »Noč in dan«. V glavni vlogi bosta nastopila Michele Morgan in Bourvil. Scenarij sta napisala Cayatte in scenarist Gerard Oury.

— Spet Fernandel! Ta še vedno popularni francoski filmski komik je sprejel ponudbo nekega velikega pariškega nočnega lokala in tako v njem poje vsak večer po 45 minut. Fernandel je rad sprejel ponudbo, saj prejme za vsak nastop pol milijona frankov honorarja.

Impolca

OBISK V DOMU ONEMOGLIH.

V nedeljo so oskrbovance v Domu onemoglih na Impolci obiskali podmladkarji RK Senovo. Starčke so zelo razvedrili s kratkim, a zelo zanimivim programom. Nastopili so z narodnimi pesmi, šaljivkami, s plesi, deklamacijami itd. Nepozabna pa jim bosta ostala Danica s kitaro in Marsel s harmoniko

Vsekakor ne smemo pozabiti na darila, ki so jih podmladkarji izročili starčkom, in posebej še na jabolka, ki so jih poslali pozneje.

Starčki so bili obiska iz vsega srca veseli.

Za njihov skrbno pripravljen program ob obisku in za darila se vsi starčki tega doma in uprava toplo zahvaljujejo.

ZA DOM IN GOSPODINJE

Kako jejmo jabolka

Jabolko je v vsakem pogledu naš najvažnejši sad. Glede sestave snovi, glede okusa in zlasti še glede velike trpežnosti in vsakovrstne uporabnosti presega daleč vsa druga sadna plemena. Žal ne uživamo tega sadu tako, kakor bi bilo prav, da bi si obrnili v prid vse njegove izredne lastnosti in vrline ter ga popolnoma izkoristili. Najprej moramo poudariti, da je treba jesti jabolka, kolikor le mogoče surova in s kožo vred. To je prvo in najvažnejše pravilo. Tik pod kožo so namreč razne snovi, ki kaj ugodno vplivajo na prebavo in jih vse zavrže vsakdo, kdor jabolka lupi. Vrhu tega ravna še zelo potratno, ker ne odstrani samo kože, ampak z njo tudi dobršen del mesa. Le pretehtajte neoluplјena jabolka in potem olupke, pa se boste prepričali, da zavržete četrtino do polovice jabolk, in sicer v zdravstvenem pogledu njihov najvažnejši del.

Preden jabolka jemo, jih korenito operemo — najbolje pod vodovodno pipo — in jih trdno zbrišemo. Použijmo zmerom tudi peščice, ker je ravno v njih mnogo važnih snovi, ki jih v drugem jabolčnem mesu ni, na primer jod. Jabolka je treba vedno temeljito prežvečiti, sicer ga prebavila le s težavo predelajo in ga ne morejo popolnoma izrabiti. Za stare ljudi, ki nimajo več zob, moramo sad nastrgati (naribati) na strgalniku, da dobimo kašnato tvarino, ki se da použiti tudi brez zob. Da tudi v tem primeru jabolk ne lupimo in porabimo prav tako peščice, se razume samo po sebi.

Zelo nespametno in silo potratno ravnajo gospodinje, ki za kuhanje jabolka lupijo. Le zakaj jih ne bi kuhale v koži. Če jih olupijo, zavržejo prav najboljši njihov del! Večina ljudi namreč ne ve, da je neoluplјen jabolčni kompot mnogo okusnejši od onega iz olupljenih jabolk in razen tega še izdatno več vreden, saj vsebuje lepo vrsto dragocenih in okusnih snovi, ki olupljenemu jabolku manjkajo. Pa kako lupijo ljudje jabolka! Če so drobna, gre kar polovica v olupke in izrezke in nato v pominjak ali med smeti. Seveda devajo kuharice potem v kompot ali češjano mnogo sladkorja, da dobe slaščico, ki ima bore malo okusa po jabolkih. Koliko boljša je vendar češjana iz neoluplјenih jabolk! Napravimo jo prav enostavno tako, da oprana jabolka samo razrežemo na krhlje (odpadeta samo pecelj in muha) in jih denemo kuhat v nekoliko vode. Kdor je tako razvajen, da bi ga motile kožice, naj da češjano prevlačiti. Tako se izločijo samo kože, snovi pa, ki so bile pod kožo in so se izkuhale iz kože, ostanejo v češjani.

Z lupljenjem jabolk je prav tako, kakor s črnim in belim kruhom. Že davno ugotovljena resnica je, da je kruh iz na črno zmletega žita mnogo redilnejši in zdravju prikladnejši od belega kruha. Kljub temu pa je večina ljudi rajši beli ko črni kruh.

Jejmo jabolka kolikor mogoče pred drugimi jedmi, to je zjutraj na tešče, pozneje pa pred kosilom in pred večerjo. Tako jih laže prebavimo in nam bolj koristijo.

PORAŽENE BREŽICE

Brežice: Olimp (Celje 0:4 (0:0). Prvenstvena tekma ČNP. Sodnik Zupan, mejna sodnika Balon in Pleterski.

Obe moštvi sta zaigrali slabo, še posebej pa velja ta ugotovitev za domačine, ki so razočarali malobrojne viline gledalce. Tudi resnica, da so Brežičani mlado in nevigrano moštvo, jih za igro, pokazano v nedeljo ne more opravičiti, saj smo pri njih že dostikrat videli lepši in solidnejši nogomet. Gostje so bili hitrejši in so zmago vsekakor zaslužili

PO USPELI NOGOMETNI prireditvi državne reprezentance v Brežicah nameravajo v kratkem organizirati tekmo starih moštev. Pomerili naj bi se nekdanji nogometaši Brežic in moštvo glavnega štaba mladinskih brigad, pri katerih bo vodja napada bivši državni reprezentant Krsta Tomašević — Za srečanje vlada veliko zanimanje. -ek

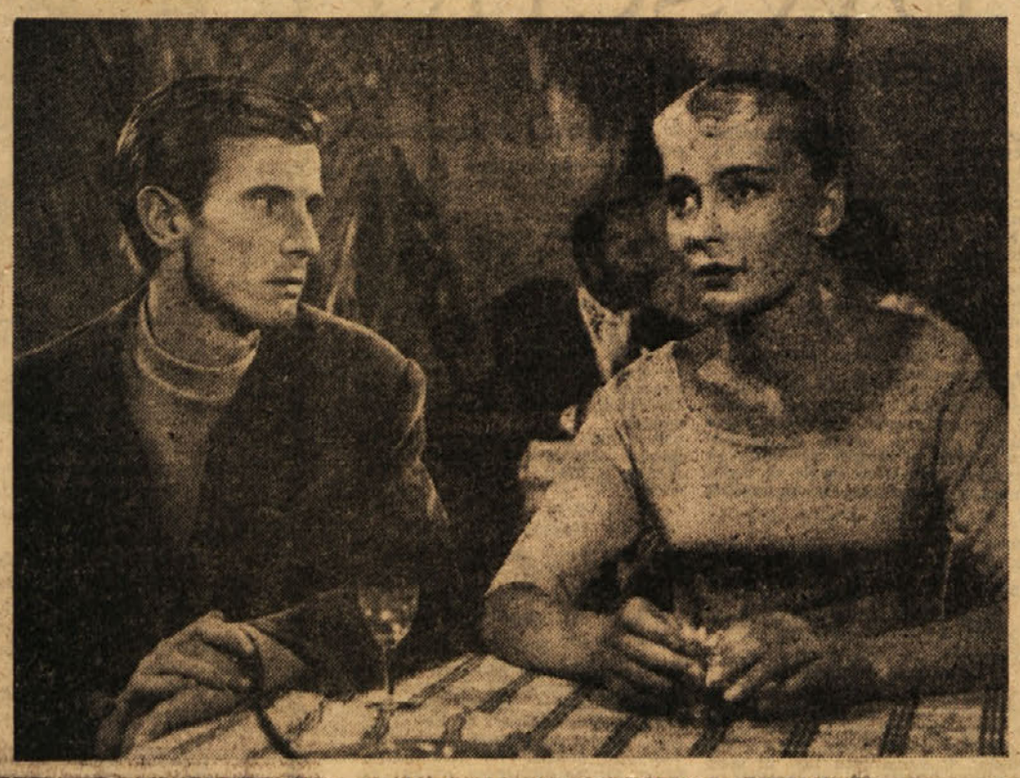

Na sliki: Metka Ocvirk in Aco Jovanovski v filmu »Viza zla«.

OD JUTRA DO VEČERA

STOP – neprevidnost!

Prepogosto se oglaša presunljivo cviljenje avtomobilskih zavor. Prepogosto se končuje s temnimi bilancami: človeško in materialno škodo.

Kadarkoli slišimo o nesrečah na cestah, nas nekaj stisne, še posebej, kadar gre za naše najmlajše. Zadnje čase pa so prav takšna poročila čedalje gostejša. Listamo dnevno kroniko: otrok naravnost pod avtomobilska kolesa, skok za žogo na cesti — usoden, neprevidno prečkanje sedemletnega fantiča. Vizija mladih invalidov in večno zaprtih oči.

Kako temu odpomoči?

Prometni organi bijejo dobro in široko zasnovano akcijo po šolah in cestah. Vzgojo mladih pešcev. Na križiščih se pojavljajo ob starih, »pravih« prometnikih prometniki-pionirji, ki skrbe za varnost otrok na poti v šolo in domov.

Takšna vzgoja prihaja iz največjih mestnih središč tudi na manjša.

Pretekle dni je obiskala večja skupina tovarišev s prometnega odseka TNZ Ljubljana in prometnih miličnikov Trbovlje.

Morda si ne moremo zamisliti lepše prireditve in lepšega darila trboveljski mladeži za teden otroka kot ta obisk.

Tudi stari Trboveljčani so se z zanimanjem ozirali za službenim avtomobilom LM, ki je sproti obveščal voznike in pešce na cestah o prekrških. Seveda so tudi mnogi izmed njih potrebni takšne vzgoje! Še posebej pa so vzbujali pozornost pionirji-prometniki, ki so se razpostavili po vseh pomembnejših križiščih v Trbovljah. Njihov prvi nastop pa ni nikakšna formalnost ali reprezentanca. Tudi poslej jih bomo lahko redno srečevali pred osmo uro zjutraj in po končanem pouku, ko bodo na razpotjih z avtoriteto »belih rokavov« skrbeli za varnost svojih tovarišev.

Nasploh pa so se naši najmlajši znanci od minule srede do sobote krepko spoprijeli z znanostjo z »beli cestnih trakov«. Tovariši v »modrem«, ki so jih v hipu pridobili na svojo stran, so z besedo in filmi pokazali, kako je treba poznati in spoštovati cesto, da bo prav za vse.

Preko 3000 šolske mladine je poslušalo prometna predavanja in si ogledalo nazorne filme.

V petek je bilo v Delavskem domu posebno predavanje za vse ostale Trboveljčane.

Izložbe v mestu so opremili z mnogimi dokumentarnimi fotografijami o nesrečah in njihovih posledicah.

Vse je naletelo na lepo zanimanje in — upajmo — doživelo tudi odmev.

Tovariši iz Ljubljane pa so obljubili, da pridejo prihodnje leto s podobno akcijo v Trbovlje za ves teden, sicer pa bodo z okrepljeno prometno vzgojo nadaljevali vse dni.

Trbovlje sodijo s svojim prometom skupaj z Ljubljano med prva mesta v okraju. Vzporedno pa tudi število prometnih nesreč ni najmanjše. Zato je treba storiti vse, da se žalostna pesem neprevidnosti kar najhitreje izpoje.

-jak

Jugoslovanski maraton v Vidmu-Krškem

V nedeljo so bile v Vidmu - Krškem v počastitev mladinskih delovnih brigad na avto cesti Bratstva in enotnosti konjske dirke pod pokroviteljstvom predsednika konjeniške zveze Slovenije, tov. Jake Avšiča

Dirke so potekale brezhibno in so bile zelo kvalitetne. Najbolj je navdušila gledalce dirka dneva »Jugoslovanski maraton«, enovprežna handicap vožnja za štiri do dvanajstletne konje kasaškega porekla iz FLRJ. Proga je bila dolga 4.000 metrov. Nič manj zanimanja pa niso pokazali za ravne galopske dirke, ki so jih že več let pogrešali na stadionu »Matije Gubca«

Rezultati so bili naslednji: na jugoslovanskem maratonu je zmagal konj Vesko z vozačem Ado Marjanovič iz Zagreba s časom 1:30.9. Drugi je bil konj Punčka z vozačem Alojzom Jurešem 1:31,6; tretji Adin z Jernejem Blokovičem (Turnišče) 1:32,0.

V ravni galopski dirki za polnokrvne konje brez izenačene teže na progi 1.600 m je zmagala kobila Golubica z jahalko Milico Simić iz Zagreba.

Pri enovprežni vožnji za kmečke delovne konje s področja Krškega polja je na 2.000 m dolgi progi zmagala kobila Briška s časom 2:03,9, med tem ko je pri tolažilni handicap vožnji zmagal konj Aris z vozačem Francem Šegulo iz Zagreba 1:32,2 Pri ravni galopski dirki za polnokrvne konje je zmagal konj Sedef, z jahačem Stanko Kramer s časom 2:50,0 na 1740 m dolgi progi. Za dvovprežne vožnje je bila proga dolga 2.400 metrov. Zmagali sta kobili Frajlica - Punčka z vozačem Ludovikom Slavičem iz Ljutomera. Čas 1:41.0.

Prireditev je bila kvalitetno na visoki ravni, obiskalo pa jo je le kakšnih 2.000 gledalcev. Vsi so bili navdušeni nad izredno vzdržljivostjo ženskih tekmovalk, ki so sodelovale na treh dirkah in na vseh dosegle prva mesta. Najostrejša je bila borba enajstih mož proti eni ženski na dirki »Jugoslovanski maraton«. Na znački 4040 so startali štirje vozači, med njimi tudi tekmovalka Ada Marjanovič iz Zagreba. Kmalu so prehiteli vse ostale in tudi prvi dosegli cilj. Borba med njimi je bila zelo ostra, saj ni bilo vse do zadnjega kroga jasno, kdo bo zmagovalec. Odločil je konec in Ada je prispela pred enajstimi moškimi prva na cilj in prejela od tov. Avšiča zlat lovorjev venec.

Skupno je bilo razdeljenih za 250.000 dinarjev nagrad.

REŠITEV POSETNICE IZ 40. ŠTEVILKE

Rešitev nagradne vizitke za pionirje, ki smo jo prinesli v predzadnji številki našega lista, se glasi: KROŠNJAR.

Nagrado za rešitev uganke je žreb prisodil OLGI RIBIČ, učenki 7.a razreda osemletke v Radečah, pošta Loka pri Zidanem mostu, Obrežje št. 97. Knjižno darilo ji bomo poslali po pošti.

Vsem ostalim rešiteljem posetnice, ki jim žreb žal ni bil naklonjen, za poslano pošto in pozdrave prisrčna hvala.

UREDNIŠTVO

NAGRADNI RAČUNSKI MAGIČNI KVADRAT ZA PIONIRJE

V zadnji številki nam je tiskarski škrat računski magični kvadrat za pionirje skril. Zato ponavljamo računsko nalogo še enkrat:

1	2	3
4	5	6
7	8	9

Pionirji, ki so dobri računarji, naj gornje številke v predalih magičnega kvadrata premešajo tako, da bodo vse vodoravne in navpične vrste kvadrata dale seštevek 15, prav tako tudi obe diagonali.

Rešitev nagradne računske naloge nam prinesite ali pa pošljite do nedelje, 26. oktobra opoldne. Za pravilno rešitev imamo pripravljeno eno lepo knjižno nagrado, ki jo bomo dali po odločitvi žreba.

Ko nam boste odgovorili, ne pozabite navesti razen svojega imena in priimka še razred šole, ki jo obiskujete, nadalje pošto in kraj, kjer ste doma.

Vsem pionirjem lepe pozdrave! UREDNIŠTVO

MALI OGLASI

Našla sem otroško jopico. — Vprašati na Opekarni 34.

Prodam mlado kravo zaradi pomanjkanja krme. — Miha Ledinek, Trbovlje, Novi dom 19.

Kupimo orehova jedrca. Slaščičarna Kozina, Trbovlje

Gospodinjsko pomočnico, lahko tudi začetnico, pridno in pošteno, iščem. — Dvornik, Bušeča vas — šola, p. Cerklje ob Krki.

P r e k l i c

Preklicujem besede, izrečene o Francu Sekili, Trbovlje za neresnične. — Drago Vil, Trbovlje

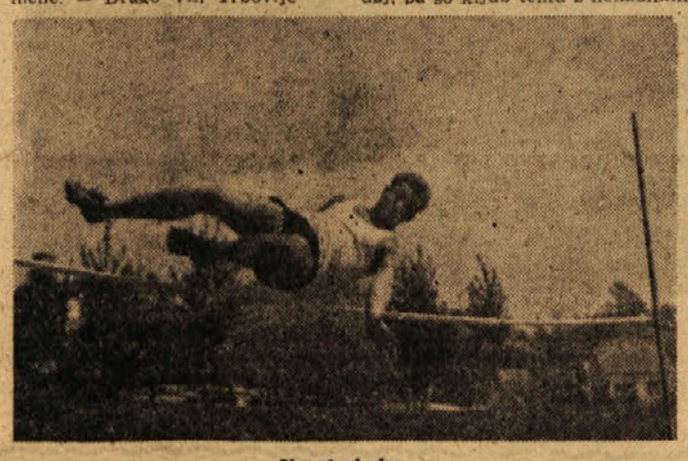

Uspel skok

KINEMATOGRAFI

Kino »Delavski dom« v Trbovljah: od 17. do 20. oktobra ital. barvni cinemasc. film **»Lepa mlinarica«**; od 21. do 23. okt. jug. film **»Črni biseri«**; od 24. do 27. okt. pa amer. barvni film **»Zigosan«.**

Kino »Svoboda - Trbovlje II«: od 17. do 20. oktobra jug. cinemasc. film **»Cesta dolga leto dni«**; od 21. do 24. okt. franc. film **»Svet tišine«.**

Kino »Partizan« v Sevnici: od 16. do 19 okt. češki film **»Dobri vojak Švejk«**; 25. in 26. oktobra pa ameriški film **»Onstran v gozdu«.**

TELESNA KULTURA

SLOVENSKA CONSKA NOGOMETNA LIGA

Rudar : Maribor 3:3 (2:1)

V začetku tekme so domači močno napadli in nevarnosti pred nasprotnikovim golom ni manjkalo. Dvakrat je žoga zletela mimo vrat toda v peti minuti je bil Opresnik na robu kazenskega prostora grobo zrušen, Jerše pa je zelo lepo izkoristil prosti strel — podal je Knavsu, in že je bilo 1:0. Kmalu nato je Opresnik spretno preigral branilca in tudi vratar ni mogel drugače posredovati, kot da ga je z roko zadržal in sodnik je upravičeno dosodil 11-metrovko, kjer je Opresnik dosegel drugi gol. Rudarjevci so se še bolj potrudili, toda obramba »Maribora« je požrtvovalno čistila nevarnosti. Žal pa se je ta »požrtvovalnost« kmalu pokazala v pretirani ostrosti in grobosti, in v 40. minuti je Opresnik obležal na igrišču. Gostje so izkoristili trenutno zmedo, saj Rudarjev rezervni igralec še ni bil v igri, in Kovač je dosegel gol. Do konca prvega polčasa so imeli domači še nekaj ugodnih priložnosti, toda rezultat je ostal nespremenjen

Tudi začetek drugega dela tekme je bil podoben prvemu. Napadi domačih so se vrstili kar naprej in že v 49. minuti je Kastelic lepo podal Knavsu, kateremu je uspelo preigrati branilca in iz razdalje 5 metrov je mimo vratarja poslal žogo v mrežo. Gostje so odslej igrali bolj v obrambi, samo dve do trije napadalci so ostajali spredaj, pa so kljub temu z nenadnimi prodori zelo nevarno ogrožali domača vrata. Takšen prodor je izkoristil Vidic, ki je namesto sredine zadel gol. Že nekaj minut zatem je isti igralec streljal prosti strel precej rahlo preko obrambnega zidu in žoga je ponovno obtičala v mreži, kar je pomenilo izenačenje rezultata Očitno je bilo, da je Rudar precej popustil in igra je bila do konca tekme raztrgana in preostra, saj so domači najbrž zaradi obeh golov zgubili precej volje, medtem ko so gostje nadaljevali s prejšnjo »taktiko«.

Če bi ocenili igro obeh moštev, lahko rečemo, da so bili Rudarjevci precej nezanesljivi, včasih malo počasni in neodločni, kar velja zlasti za drugi del, kjer je obramba dopustila končno odločitev vratarju, ki pa je bil tokrat zelo nezanesljiv, in tako so gostje uspeli izenačiti. Gostje pa so igrali preostro, kar pa je imelo precej žalostne posledice, saj je tekma nekaj časa potekala v duhu medsebojnega obračunavanja. Sodnik ni znal tega preprečiti, zato so gostje, ki so znani po svoji ostri oz surovi igri, tokrat prišli na svoj račun, saj jim v tem Rudarjevci niso dorasli. Sodnik Kičan iz Ljubljane nikakor ne spada na take tekme, saj je s svojimi odločitvami, ki so bile zelo neodločne in nejasne, povzročil med igralci in gledalci samo »vročo kri«.

Nedisciplinirana publika v Štorah

V petem kolu nogometnega prvenstva NPC je moštvo Proletarca igralo v Štorah proti Kovinarju in zgubilo z 2:1. Igralci Kovinarja so pokazali zelo surovo igro, pa tudi publika je bila skrajno nedisciplinirana, saj je med tekmo in po tekmi celo napadla stranskega sodnika. H grobi igri je mnogo pripomogel tudi sodnik, ki je bil slab gospodar na terenu. — Oba gola za domačine je dosegel Klinar, za goste pa je bil uspešen Flere. Po končani tekmi je vodstvo Proleterca vložilo protest. V VI. kolu bo igral Proletarec doma proti Brežicam

Primer iz Štor je že drug primer nemogočega stanja na naših nogometnih igriščih zadnje nedelje. Vsekakor je prav, da v tem primeru odločilna nogometna podzveza v Celju storj vse potrebne korake, da dogodki v Štorah ne bodo ostali nekaznovani.

BRATSTVO UTRJENO

V Hrastniku je bila v nedeljo prvenstvena derby tekma med domačim Rudarjem in Bratstvom. Tekma je bila odigrana na igrišču za Savo. V zelo ostri igri, kjer so oboji hoteli zmago izsiliti za vsako ceno, je Bratstvo odneslo obe točki z rezultatom 5:0 (1:0).

Gole so dosegli: Ocepek 1, Kelek 2 in Jager 2.

S to zmago si je Bratstvo še bolj utrdilo svoj položaj v tekmovanju.

MOŠTVO SVOBODE IZ KISOVCA, ki tekmuje v enaki ligi, je na domačem igrišču premagalo moštvo ŽNK Celje z rezultatom 4:1 (1:1). Tudi ta tekma je bila zelo ostra in je moral sodnik izključiti enega izmed igralcev ŽNK Celje.

B moštvo Proletarca je izgubilo tekmo v Radečah z rezultatom 2:0 (0:0). MLADINSKO MOŠTVO Proletarca je igralo doma proti mladincem Rudarja iz Hrastnika. Tekma se je končala neodločeno 2:2 (2:1). PIONIRJI »PROLETARCA« II so igrali proti pionirjem Rudarja IV iz Trbovelj. Tudi ta tekma se je končala neodločeno 1:1 (0:0).

T ČETRTEK 9. 10. 1958 je bila odigrana v Zagorju prijateljska nogometna tekma med Rudarjem I iz Trbovelj in Proletarcem. Tekma ni bila na posebni višini. Gostje so bili tehnično boljše moštvo, domačini pa so bili bolj borbeni. Zmagal je Rudar s 7:2. Če bi bil napad Proletarca pred nasprotnikovim golom bolj učinkovit, bi bil rezultat lahko drugačen.

ROKOMET

ODRED : RUDAR 21 : 12 (10:6)

Kljub prednosti domačega igrišča nismo pričakovali tako visokega poraza Rudarja, ki je tokrat — vsaj proti koncu igre — precej zatajil. Začetek tekme so gostje kakor tudi domači odprli s precejšnjo mero nervoze, zlasti pa to velja za Rudarjevce, ki so bili zelo nezanesljivi pri podaji, pa se je žoga pri hitrih napadih in menjavanju mest največkrat znašla v avtu. V lepi in popolnoma enakovredni igri so se izkazale skraja le obrambe, saj po desetih minutah igre rezultat ni bil večji kot 2:1 za Odred. Izenačenost obeh moštev se je izražala v rezultatu tudi še nekaj minut pred koncem prvega polčasa, ko je bilo stanje 6:5 Tedaj pa so gostje popustili in dopustili, da so domačini povečali razliko na 10:6.

V začetku drugega polčasa so domači še nekaj časa prevladovali in zvišali razliko na 6 golov, šele tedaj so se gostje zdramili Pri stanju 13:11 za domače bi Rudarjevci skoro uspeli izenačiti, toda Odredovci so s hitrimi protinapadi nekajkrat uspeli, in moštvo Rudarja je vidno popustilo.

V tem delu igre so gostje pokazali zelo slabo igro v obrambi. Prav gotovo bo treba na treningu malo več časa in dela posvetiti obrambni igri, saj ni prvič, da so točke zaradi slabe obrambne igre ostale nasprotniku. Sodnik Vidic ni slab toda kljub svoji rutini se je včasih v kritičnih trenutkih zgubil, kar mu prav zaradi njegove zadostne prakse lahko zamerimo. Imel pa je tudi precej čudne odnose proti igralcem, saj je včasih nastopil kot rokometni profesor, ne pa kot sodnik, za kar je bil določen.

Za rudarja so dosegli gole: First 4, Radej 5, Turk, Ačkun in Burja pa po 1.

V nedeljo bo Rudar igral doma z ekipo »Kovinarja« iz Maribora, ki je znana kot mlada in zelo močna ekipa in je v tej sezoni nekajkrat presenetila. Zato bo tekma vsekakor zanimiva.

RUDAR C : KLADIVAR B 2 : 3 (1:2)

Mladinci

RUDAR : GRAFIČAR (Ljubljana) 9 : 0 (2:0)

Resda so bili gostje požrtvovalni, toda to je bilo vsekakor premalo, saj so domači pokazali lep nogomet. Hitri prodori in zelo dobra igra v krilski vrsti kakor tudi v napadu so povsem onemogočili goste in Rudarjevci so kljub oslabljenosti ponovno dokazali, da nameravajo tudi v tem letu resno poseči v boj za prvo mesto v Sloveniji.

Gole so dosegli: Mrak 3, Žlak 4 in Valant 2

Bratstvo : Rudar II 0:2 (0:1)

Graditelji avtomobilske ceste so tudi dobri športniki

TOVARNA MILA IN LOŠČIL »SALVETTI« – PIRAN

obvešča vse svoje cenjene odjemalce in dobavitelje, da se je ime podjetja z odločbo ObLO Piran, spremenilo v

„Jadranka"

tovarna kemičnih in pralnih izdelkov, Piran

Podjetje ima tekoči račun pri Narodni banki FLRJ, podružnici v Kopru, št. 602-11-1-518.

Potrošniki v Zasavju — v Litiji, Zagorju, Trbovljah, Hrastniku, Radečah, Sevnici, Senovem, Vidmu-Krškem in Brežicah — zahtevajte povsod proizvode TOVARNE KEMIČNIH IN PRALNIH IZDELKOV »JADRANKA«, PIRAN!

SMRT ALI MOLK

(Nadaljevanje in konec)

Nekaj minut pred eno ponoči — bilo je že v torek zjutraj — se je oglasil po telefonu pri Moskwitzu Lear. K telefonu sta privlekla celo Leonarda. Stari Moskwitz je poskušal pridobiti čas. »Na kaj misliš, kadar govorim: ena, dve, tri, štiri, pet?« je vprašal, da bi ugotovil, če res govori z Leonardom.

»To je vendar datum, ko sem izstopil iz vojske — 12. III. 45!« je odgovoril Leonard.

Toda Lear je postal nervozen in je pretrgal zvezo.

Pogovor je bil kratek, vendar dovolj dolg, da so lahko ugotovili predel mesta, od koder je prihajal. Captain English je takoj poslal vse policijske patrolne avtomobile v tisto smer. Ob 2.45 je znova zasvetila lučka na telefonski mizi Claire Moon, telefonistke neke okrajne telefonske centrale. »To je tista Diamond-številka,« je zašepetala nadzorni uradnici z roko na slušalki. Medtem ko je ta alarmirala policijske patrole, je miss Moon ponovno vprašala: »S katero številko govorite, prosim? in nato še enkrat, samo, da bi zadržala pogovor: »Oprostite, katera številka?« Šele nato je zvezala. Bil je Lear. Zahteval je od Moskwitza, naj položi denar na obali pri starem mlinu na veter, Golden Gate Park, in sicer ob osmi uri zjutraj. Toda ko je nato Moskwitz še hotel vprašati, kako gre Leonardu, je Lear že obesil slušalko.

»Poskušajte ga dobiti ponovno, naglo!« je zaklicala nadzornica miss Moonovi, ki je takoj ponovno zvezala in pozvonila. »Trenutek, prosim,« je dejala naglo, »zaradi doplačila.«

V tem pa je že zaslišala v slušalki čudne glasove, kot ob prerivanju — in takoj nato moški glas: »Tukaj je policija. Dajte mi policijsko predsedstvo!«

Napori miss Moon, da bi zavlekla pogovor, so uspeli. Inšpektorja Al Nelder in George Muray sta odkrila Learovo senco v neki javni govorilnici. Zakaj je Lear zopet dvignil slušalko, da bi odgovoril na klic, ne ve nihče. Verjetno po instinktu, ko človek nehote reagira, kadar zvoni telefon. Toda teh nekaj minut je zadostovalo policiji za uspeh.

Zdaj so sicer imeli Leara. Toda policija je dobro vedela, da bi njegov predolg izostanek pomenil nevarnost za Leonarda, ker bi gangsterji postali nezaupljivi. In ko Lear ni hotel spregovoriti, mu je inšpektor prigovarjal: »Že tako je dovolj slabo zate. Toda če pride do obsodbe zaradi umora, pomeni to plinsko celico!«

To je Learu razvezalo jezik.

Nelder se je takoj dogovoril s cantainom Englishem za sestanek nekaj blokov dalje od skrivališča izsiljevalcev. Trije polno zasedeni avtomobili so se tam nekaj hipov kasneje sešli. Toda ko se je skupina napotila proti hiši, je bobnelo po cesti, kot da gre cela armada. Zato so se vsi morali sezuti, vsi razen Leara. Tako so bili, ko so se bližali proti hiši in nato proti vratom, slišni samo Learovi koraki. Takoj za njim se je plazil Nelder s pripravljenim revolverjem. Lear je potrkal po dogovorjenem znamenju.

Jackson je previdno odprl vrata — toda Nelder jih je z nogo sunil in v hipu pritisnil revolversko cev Jaksonu med rebra...

Od tedaj je seveda lahko tisk spregovoril in radio in televizija in agencije so se v hipu raznesle težko pričakovano senzacijo v svet:

»Tri dni zamolčan rop človeka z izsiljevanjem končno ni več skrivnost...!«

Obilnemu, med tem časom zbranemu materialu se je kmalu pridružilo še sporočilo o obsodbi obeh zločincev: doživljenjska ječa za Leara in smrtna kazen za Jacksona, ki pa so jo kasneje tudi spremenili v doživljenjsko ječo.

»Vse vas ljubim — vi prekrasni ljudje — od policije in časnikarje!« je ves v solzah jecljal stari Moskwitz, ko je ob prvem svitanju lahko zopet objel svojega sina.

Krištof Dimač

11. DEL — STAMBEDA V BABJEM POTOKU

Po povesti Jacka Londona Riše I. Spitaler

»Če me hočeš dohajati, varčuj malo s sapo! Bo bolje za te,« je zlovoljno godrnjal Dimač.

»O, moje noge so sicer kratke, ampak znam tako nalahko zgibati kolena, da mi sploh ni treba napenjati mišic. Upam si prehiteti kogarsibodi, ki zdajle koraka po tem ledu.«

Dimač je dobro vedel, da tovariš ne laže, ker je imel že večkrat priliko opazovati, kaj premore, kadar je treba pošteno stopiti.

»Jaz pa ves čas stopam bolj polagoma, ker bi ti rad dal priliko, da se izkažeš.«

Dimač je pospešil korake in kmalu je dohitel najbližji trop stampedarjev.

»Kar naprej, Dimač!« ga je spodbujal tovariš. Prehiti no tiste nepokopane mrtvece. Saj to ni pogreb. Mahaj jo naprej.

Dimač je v tej skupini naštel osem mož in dve ženski. Preden so dospeli do nasprotnega brega, sta prehitela še drugo skupino.

Čok je bil neukrotljiv in žolčen. Kadar ga je kdo razhudil, češ zakaj prehitevata, je takoj našel primeren odgovor.

»Kam se ti pa tako mudi? ga je nekdo vprašal.

»Pa tebi?« mu je zabrusil Čok.

Pogosto sta mislila, da sta že dospela na čelo vrste, toda neprenehoma sta dohitevala nove tekmece, ki so še pred njima odšli na stampedo. Tu pa tam je kaka gruča poskušala iti z njima v korak, pa je po prehodu milje ali dveh malodušno zaostala in izginila v temi.

»Midva sva vso zimo imela pot pod nogami,« je razlagal Čok, »pa se ti zaspanci, trhli od ležanja v toplih kočah, drznejo meriti z nama.«

Spotoma je Dimač zanetil vžigalico in pogledal na uro. To je storil enkrat in nikdar več, kajti mraz ga je tako osmodil po rokah, da je trajalo celo večnost, da je pregnal zanohtnico.

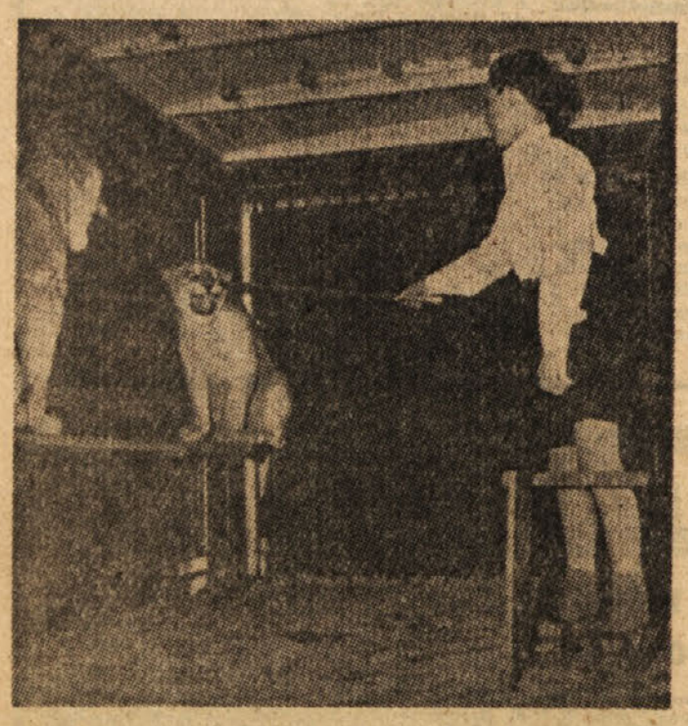

15-leten Dicki Chipperfield ne pozna strahu pred divjimi živalmi. Njegov nastop z levom v televizijski oddaji pa je končal njegovo kariero kot krotilca: mladinsko sodišče je odločilo, da je fant za take nastope premlad...

Margaret in Towsend

sta si prisegla zvestobo v ljubezni

Angleška princesa Margaret in polkovnik Towsend se ljubita globoko in je njuna ljubezen preživela vse težave nasprotnikov — piše časnikar Norman Barrymaine v knjigi »Zgodba Petra Towsenda«, ki je izšla pred dnevi. Obširni izvlečki iz te knjige so bili že objavljeni v britanskem tisku in v tujini. Največje zanimanje za to knjigo vlada zaradi tega, ker je Barrymaine osebni prijatelj Petra Towsenda in ker je slednji privolil popraviti v tej povesti »strani, ki se ga tičejo osebno«.

Barrymaine piše, da je kraljica vedela od aprila 1953, da hoče njena sestra poročiti Towsenda, namreč dva meseca pred kronanjem angleške kraljice. Kralj Jurij VI. je po vsej verjetnosti tudi sam vedel za nežne občutke, ki družijo princeso in njenega jezdnega učitelja.

Neki dogodek med slavnostnim obredom kronanja kraljice pred številnimi osebnostmi je odpri oči vseh: ko je princesa šla tik mimo oficirja, je v slavnostni obleki z roko, na kateri je imela rokavico, strkala prašek na svoji tuniki — in oba mlada človeka sta se dolgo gledala...

Princesa in Towsend sta si drugače prisegla, da bosta ostala svoji ljubezni zvesta. Če se ne bosta mogla poročiti, upata, da se bosta javnost in cerkev privadila na njuno prijateljstvo in da se bosta smela v bodočnosti javno srečati — tako zatrjuje v knjigi Barrymaine.

Kar se tiče kraljice, ki je razumela občutke obeh mladih ljudi, piše Barrymaine, le-ta ni mogla dati privolitve svoji sestri, niti se ni mogla odločiti, da bi odstranila njenega učitelja. Maloštevilna skupina ljudi, toda strastno nasprotna poroki, se je tedaj zbrala: sestajala sta jo sir Alan Lascelles, tajnik kraljice, in fregatni kapetan Ian Colville, tiskovni ataše kraljevske palače. Ko je ta afera napravila hrup, se je tej skupini pridružil tudi Winston Churchill, tedanji ministrski predsednik.

Dne 15. junija 1953 je izšel v nekem nedeljskem časniku prvi članek o aferi Margaret — Towsend.

Sahara in whsky

68-letni Henry McCormick iz Aberdeena je dobil na nekem tekmovanju za nagrado potno karto, s katero je zastonj prepotoval cel svet. Utrujen potnik se je pred dnevi vrnil domov. Seveda so ga takoj obiskali novinarji in mu zastavili vprašanje: »Kateri kraj je po vašem mnenju najlepši?

Starec je takoj odgovoril: »Najbolj všeč mi je bila Sahara!« Takoj nato pa je tudi pojasnil, zakaj: »Najbolj všeč mi je bila Sahara zaradi tega, ker je tamkaj najstrože prepovedano redčiti whisky z vodo!«

OD VSEPOVSOD

IDEALNO RIVALIŠČE

V francoski vasi Clisset blizu atlantske obale ni bilo v minulih 15 letih niti enega kršilca predpisov. To pa ni edini rekord vaščanov. V vsem letu 1957 ni med 317 vaščani nihče umrl, čeprav je med prebivalstvom kar precej osemdesetletnikov.

SKRAJNOSTI V PRIIMKIH

Podpisi mnogih Jugoslovanov, zlasti Srbov in Makedoncev, lahko zavzamejo precej prostora, ker so priimki precej dolgi, zlasti še, če je imel kateri izmed prednikov pred svojim imenom še kako turško besedo, na primer kara (črn). Tako se nekdo piše Karamatijašević. Druga skrajnost pa so zelo kratka imena. Po vsej verjetnosti ima rekord 60-letni kmet iz hrvatske vasi Zemenje, ki se piše Jože Rk.

Sprememba režima v Libanonu je končana. Predsednik Schehab je svojo službo že nastopil in sestavil novo vlado. Mir in red pa s tem še nista zagotovljena. Sam Beirut je pred kratkim zahteval več kot 50 smrtnih žrtev.

Ptica-klobuk

Bralci francoskega lista »Information« so lahko brali v svojem časniku naslednji oglas, ki pa jim ni povsem jasen. Brali so:

V bližini Doma invalidov se je našla našopana ptica, mogoče ženski klobuk. Ogleda se lahko vsako sredo in petek od 12. do 14. ure.«

»PIPANČKI«

V Tel Avivu (Izrael) so štirje fantiči, najmlajši 9 let, najstarejši 11, vdrli v neko klet in ukradli 1700 steklenic izvoznega vina. Ko so steklenice znosili iz kleti, so jih 8 odprli in takoj popili. Policija jih je našla povsem pijane, jim pobrala vino, nje pa zaprla.

Betty – oglasi se

V angleškem časniku »Plymouth Post« so njegovi bralci pred nedavnim brali naslednji oglas:

»Mladenič, ki ima na svojem telesu na 16 različnih krajih tetovirano ime Betty, prosi za poznanstvo lepotice, ki ji je ime Betty.«

Politični mozaik

1:0 ZA POLENOVKE

Britanci so izgubili bitko — Island je odnesel prvo veliko zmago. Tak naslov islandskega lista »Manudagsbldid« je pozdravil »umik« Britancev po prvem tednu »vojne za polenovke«.

Toda čeprav so ujeli 9 Islandcev, podanikl Njegovega Veličanstva — kakor kaže — niso ujeli mnogo več polenovk. Tako je namreč obrazložil govornik admiralitete umik Britancev izza meje 12 milj:

»Naše ladje sedaj love okoli meje 12 milj. To pa ne zaradi islandskega odpora, temveč zaradi tega, ker je tu sedaj nepričakovano več rib...!«

NAJMODERNEJŠE POTOVANJE

Predsednik avstralske vlade Robert Menzies vidi črno zase in za sebi podobne. Na nedavnem cerkvenem zboru v Melbourneu je ta mož izjavil, da kmalu ne bo več potoval z letalom na oddaljene konference. »Omamili nas bodo, privezali na sedež in enostavno izstrelili raketo. Ta bo pristala s pomočjo padala, nato nas bodo odvezali in streznili, ko pa bo konference konec, nas bodo na isti način izstrelili nazaj.«

ZELO POCENI...

Dva tisoč ljudi je prisostvovalo nepopisni gneči, kričeči in prepevajoči, ob nedavni poroki Amelije Eden, nečakinje nekdanjega britanskega premiera sira Anthonyja Edena, in ladijskega mehaničarja Gioovannija Borellija.

Tisti dan so iz Napulja in Caprija vsake pol ure prihajale ladjice, ki so imele velike napise: »IZLET V ISCHI — POROKA EDEN—BORELLI — TJA IN NAZAJ 3.000 LIR.«

AGATHA CHRISTIE

48 Hiša na sipini

KRIMINALNI ROMAN

»Ne? No, to je posel, ki se je povsem postransko razvijal. Potem, ko sta se Croftova umaknila v ta kotiček, bi naj bila gospodična Nick operirana. V tem sta Croftova videla ugodno priliko in sta jo prepričala o nujnosti napisati oporoko in se ponudila, da oddasta pismo, da bi lahko takoj spretno ponaredila oporoko ter sta seveda morala počakati z oddajo pisma.

Vendar je mademoiselle izvrstno prestala operacijo slepiča. Škoda, sta si mislila najemnika vratarske hišice. Ko pa so se pričele Nickine nezgode, se je barometer upanja Croftovih zopet dvignil. Končno sem jaz razširil vest, da je gospodična podlegla zastrupitvi. Ali je bilo mogoče spustiti iz rok tako čudovito priložnost?

Ne. In takjo sta mr. Viyseu poslala ponarejeno oporoko. Seveda sta imela sleparja žrtev za bogatejšo, kot je v resnici bila, ker nista nič vedela o hipotekah, ki so bremenile — Končnico.«

»Ali je indiskretno, če vas povprašam, kdaj se vam je vse to posvetilo?« je posegel Jim Lazarus v besedo.

»Kdaj se vam je vzbudil prvi sum?«

»Hm, monsieur, sramotno moram priznati, da je to trajalo precej časa. Res je, da me je vse mogoče mučilo, ker sem odkril neskladnosti. Nasprotja v tem, kar je povedala Nick in kar so o istem pripovedovali drugi ljudje. Na nesrečo pa sem verjel le gospodični.

Končno se je koprena raztrgala. Ko sem namreč silil Nick, da povabi svojo prijateljico, mi je obljubila izpolniti to željo, a mi je zamolčala to, da je miss Maggie že povabila. Videti je bilo povsem nedolžno — toda pokazalo se je, da je bilo to velika napaka.

Maggie je takoj po svojem prihodu napisala nekaj vrstic za mamo, med njimi še stavek, ob katerega sem se spotaknil. Toda jaz pri najboljši volji ne najdem vzroka za njen poslani telegram. V torek bi bilo še vedno dovolj zgodaj. Kaj pomeni omemba: torek? Lahko le eno — v torek bi bila Maggie tako ali tako prišla. V tem slučaju bi se pa mademoiselle zlagala ali milo rečeno, prikrila resnico.

In prvikrat sem jo gledal v drugi luči. Njene izjave sem prvikrat pogledal skozi kritiko povečevalnega stekla. Namesto, da bi ji verjel kot doslej, sem si dejal: predpostavljam da eno ali drugo le ni resnično? Spomnil sem se protislovij. Kako bi bilo, če bi se vedno Nick zlagala, a ne ostali?

Dejal sem si: preprosteje postopaj. Kaj se je v resnici zgodilo? In gledal sem kot edino neomajno dejstvo — umor Maggie Buckley. Le to! Kdo bi se okoristil z njeno smrtjo.

Tako sem se spomnil nekih pripomb, ki jih je napravil Hastings. Dejal je, da ima ime Margarete polno okrajšavo kot: Maggie, Margot itd. Nenadoma sem se domislil, kakšno bi moglo biti pravo ime miss Maggie.

Kot blisk se mi je posvetilo. Vzemimo, da ji je ime Magdala? Bilo je eno tistih, kot je povedala Nick, ki se je v rodu Buckley često ponavljalo. Dve Magdale Buckley... Če torej... V duhu sem gledal pisma Michaela Setona, ki sem jih bil čital. Da — ničesar ni bilo v njih, da bi izključevalo to možnost. Naveden je bil Scarbourgh, vendar sta bili tam sestrični skupno.

Še nekaj je bilo kar je pritegnilo mojo pozornost. Zakaj so pisma tako maloštevilna? Če kakšno dekle sploh spravlja pisma, jih shrani vsa. Zakaj je ostala le ta mala izbira? Ali so vsebovala kakšno posebnost?

Da! V nobenem ni bila imenovana zaročenka s svojim pravim imenom. Pisma se začenjajo različno, vendar vsa z ljubkovalnico. V nobenem od njih ni stalo ime... Nick.

In razen tega? Tukaj vpije resnica naravnost v svet!«

»Poslušajte! 27. februarja tega leta se je miss Nick, podvrgla operaciji slepiča. In v pismu, ki ji ga je Michael Seton pisal 2. marca prav nič ne vprašuje po njenem počutju. Nobenih skrbi, nobene omembe kakšne bolezni ali česa nenavadnega. In po tem bi bil moral jaz že takoj v začetku spoznati, da so pisma namenjena drugi osebi.

Po tem odkritju sem pregledal svojo vprašalno polo. Odgovori, ki sem jih sedaj dobil, so bili skoraj vsi preprosti in prepričujoči! Sedaj pa sem tudi našel primeren odgovor na neko vprašanje, zaradi katerega sem si precej razbijal glavo. Zakaj si je kupila mademoiselle Nick črno večerno obleko? Ker sta morali biti ona in sestrična enako oblečeni z dopolnilom še rdeč kitajski šal — kot slepilo. In to je bilo vzrok, ne ono drugo. Nobeno dekle si poprej, dokler ni povsem prepričano o resničnosti smrti drugega, ne nabavi žalne obleke. To bi bilo nenaravno.

In tako sem pričel inscenirati svojo malo dramo, v kateri se je upanje spremenilo v stvarnost. Nick Buckley je namreč obstoj tajne hiše odločno zanikala, za katero — pa če je bila — bi morala vedeti. Domislica Ellene? Malo verjetno. Zakaj je torej Nick tako odločno zanikala? Ali je tam skrila orožje? Z namenom, da ga še enkrat uporabi, da bi zvalila sum na nedolžnega?

Pustil sem jo v veri, da se nad glavo madame kopičijo sumljiva dejstva, kar je povsem zadovoljevalo njeno maščevalnost. In kot sem videl poprej, se ni mogla upreti poskusu, da jim prida še poslednji uničujoči dokaz. Razen tega je bilo to zanjo varnejše. Ta tajni prostor bi lahko našla Ellen in z njo pištolo!

Mi vsi smo sedeli v jedilnici, medtem ko je ona od zunaj čakala na primeren trenutek. Po njenem ni bilo prav nič tvegano vzeti pištolo iz skrivališča in ga skriti v plašč madame. Tu pa se je ujela: spodletelo ji je...«

Frederica se je zgrozila. »Kljub temu pa sem vesela, da sem ji dala svojo zapestno uro.«

»Razumem vas, madame.«

Urno ga je preletela z očmi. »Tudi to veste?«

»In Ellen?« sem se pozanimal. »Ali je sumila? Ali je bila morda priča dejanja?«

»Ne. Vprašal sem jo in rada je povedala, kar je vedela. Ognjemet si ni hotela ogledati, ker se ni mogla znebiti občutka, da nekaj ni v redu. Opazila je njeno nenaklonjenost do madame. In ker je poznala prekipevajoči značaj svoje mlade gospodarice je skrbela za madame. Ker je miss Nick — da uporabim zopet njene besede — že od nekdaj nepreračunljiva, čudaška mala stvarca.«

(Dalje prihodnjič)